

ČECHOAUSTRALAN

KRAJANSKÝ LIST

PODZIM/JARO 2017

www.cechoaustralan.com

melbournské nálady

Druhé největší australské město čítající dle posledních propočtů 5.2 miliónů obyvatel je v mnohých průzkumech považováno a uváděno jako nejpříjemnější město k životu - „most livable city“ na světě. Má nespočet nálad a dokáže je spolu s počasím během hodiny změnit v pravý opak. Melbournané - Melbournians nedají na své velkoměsto dopustit.

NEPŘECHÝLENÁ aneb co je po jméně

Barbara Semenov

Vy máte krásné jméno, řekla mi slavná Lucie Bílá, vlastním jménem Hana Zaňáková, která tím pádem musela vědět, o čem mluvím. Já se jen podivila, protože do té chvíle mi moje jméno až tak krásné nepřišlo, spíš jsem si myslela, že mé příjmení za svobodna znělo líp. Ostatně toho názoru byl i můj manžel. Ale když jsem se za něj před třiceti lety provdala, tak jsem s radostí změnila jméno německé na ruské, ačkoli jsme oba Češi jako poleno. I když...

Ruské příjmení mého muže samozřejmě pochází z Ruska - a není jen tak ledajaké. Jeho praděda byl zakladatelem a prvním starostou Vladivostoku a dodnes je tam vzpomínán, má na náměstí sochu, jeho jméno nese ulice a své místo má i v ruských učebnicích. Migrace je stará jako lidstvo samo, a tak se

potomci Yakova Semenova dostali z Dálného Východu nejprve do Čech a pak do Austrálie. Přesto jsou mnozí Australané i Češi mým jménem překvapeni a dříve nebo později dojde na vysvětlování. Smirnov nebo Semjonov, Semenová nebo Semenovová?

Já si ovšem vzala Australana (byť emigranta z Československa) žijícího v Austrálii, kde máme oba trvalý pobyt, a proto se jmenuji Semenov stejně tak, jako kdybych si vzala Russella Crowea a podepisovala bych se Crowe.

A zde se dostávám k meritu věci, o které se chystám již delší dobu napsat, a která má mnoho různých, navíc ošidných úhlů. Jeden z nich je však jasný. Jméno Croweová je nepřijatelné. Natožpak Jolieová, Stoneová, Robertsová, Streisandová, Streepová,...

Proč trvá naše krásná mateřština nejen na prznění, ale vlastně i záměně těchto jmen za jména neplatná. Vždyť Angelina Jolie se nejmenuje Jolieová ani Sharon není Stoneová. Britská premiérka se nejmenuje Mayová, svět nezná žádnou tenistku jménem Williamsová ani žádnou spisovatelku Brontëovou. Na druhé straně populární ikony jako Minogue či Dion smí v češtině existovat bez -ová, Jennifer Lopezová už jen střídavě. Australanka Kidman je v češtině nesmlouvavě Kidmanová, přestože kdybyste ji zmínili v této podobě ať již v její rodné zemi, kde ji zná snad každý, či v americkém Hollywoodu, nikdo by nevěděl, o koho jde. Stejně tak by nikdo netušil, o kom je řeč v opačném případě, kdybychom ve světě hovořili o Martině Navratil. Proto by se zapeklitá situace se jmény měla konečně ustálit na tom, jaká je jejich skutečná verze a přechylování cizích ženských příjmení nabýt tak už nějakých rozumných rozměrů.

Nejčastějším argumentem obhájců přechylování ženských příjmení cizinek bývá údajný problém skloňování a rozlišování rodu. Jde však spíš o zvyklost, které se český jazyk tvrdšíjné drží vzdor modernizaci a globalizaci dnešního světa. Je snad problém místo skloňování Olgy Dvořákové skloňovat Olgu Dvořák bez koncovky? Co je špatného na oslovení paní Dvořák či ohlásit se do telefonu celým jménem, pokud tedy někdo nepozná ženský hlas. Ono by Čechům koneckonců neuškodilo, kdyby se představovali celým jménem, jak se sluší a patří. Nedovedu si představit, že bych se představovala ať už v Česku nebo v Austrálii pouhým příjmením – Nováková, Petrová, Bílá. Přesto je to v České republice zažitá forma, osobně mi dnes připadne neosobní až nepřijemná. Jméno je naše hlavní vizitka, proč se nepředstavit v plném znění?

Jméno může být pro mnohé osobnosti jistou značkou. Někdy nabírá další atributy, je žádoucí, aby vypadalo atraktivně a zajímavě. Je nasnadě, že Hana Zaňáková se nejspíš nestane slavnou zpěvačkou, jejíž jméno bude znít v každé domácnosti. Podobně tak ani Loise Cicconne (Madona) nebo Michael Bolotin (Michael Bolton) a tak, nemají-li zpěváci to štěstí narodit se se jménem jako Elvis Presley nebo Karel Gott, musí s ním něco udělat. Lucie Bílá by se v případě snahy prolomit do americké pop music nepojmenovala Bílá, spíš White, dnes dost možná Lady SnowWhite. Ale to už je odbočení, odlehčení závažného tématu češtiny neoblomné ve věci přechylování cizích ženských příjmení – zejména u těch nositelek, které nejsou Češkami ani v Česku nežijí. V procesu tlumočení z jiných jazyků dochází k jakémusi polovičatému překládání vlastních jmen, která si o to ovšem v žádném případě neříkají.

A jak s ženami, které se do naší země přestěhovaly z cizích krajů? Mají své jméno zdobit koncovkou -ová? Vždyť se stačí podívat na krajanky v Austrálii – většina si téměř okamžitě -ová odepula s integrací ve svém novém domově. Jména jako Jančíková, Cvachová nebo Bernášková by ostatně asi Australané těžko zvládali, i tak mají dost práce s jejich výslovností bez české koncovky. Navíc, jak vysvětlit, že dva s rozdílným jménem (Snaidr and Snaidrova) jsou manželé...

České ženy, které si vzaly cizince a žijí v republice, se dnes většinou přiklání k tendenci jméno nepřechylovat, stejně tak jako mladé ženy, které jsou sice Češky, ale narozené mimo republiku. S nepřijemnou situací se musela vyrovnávat například česká herečka Emma Smetana, která na sebe strhla vlnu negativních emocí, když jí bylo vyčítáno,

že hyzdí češtinu mužským tvarem jména a používá je jako mediální značku, aby byla za každou cenu zajímavá. Skutečnost je ale zcela jiná a dokazuje, jak není radno soudit. Emma má dvojí občanství, je dcerou českého emigranta s francouzským občanstvím a valnou část života strávila ve Francii, kde

děti, tedy i dívky přejímají příjmení přirozeně v podobě, jakou má jejich otec. Tak je tomu téměř všude jinde ve světě, včetně případu našich čechoaustralských dětí, které se v dospělosti vrátí do České republiky. Tady musím s úsměvem dodat, že moje dcera se přiklání k adoptování –ová a musela jsem ji odrazovat s poukazováním na další problémy, které s sebou navíc nese ruská koncovka jména... Do české matriky ji nakonec zapsali nepřechýlenou.

Na nepřechýlené ženské jméno musíte mít bumážku, jinak je používáte nelegálně. Nyní je podle zákona možné nepřechýlovat jen příjmení cizinek, Češek provdaných za cizince nebo žen žijících v zahraničí. Ženy s mužskou podobou příjmení jsou u nás stále ještě výjimkou. Řada z nich se však pohybuje v médiích, a tak se nepřechýlování cizích jmen stává novým populárním trendem. Možná si tak konečně Češi začnou zvykat i na to, že měnit jména cizinek do nesmyslných „ová“ podob se stane postupně přežitkem doby. Co se nepřechýlování jmen českých občanek týče, nereaguje dosud velká část české populace příliš vstřícně, příjmení bez povinné přípony jim připadne divné a proti pravidlům češtiny.

V českém jazyce se ovšem objevují v poslední době i jiné, daleko významnější změny, se kterými se musíme smířit, přestože jsou zejména milovníkům jazykové čistoty proti mysli. Živý jazyk se zákonitě vyvíjí a reaguje na novou dobu, nové podněty a potřeby, jakými jsou dnes technologie a globalizace celého světa. Je v zájmu nás všech, abychom se domluvili a rozuměli si

mezinárodně. Dá se předpokládat, že během tohoto století budou žít lidé v bilingvním světě, kde každý národ bude mluvit jazykem svým a anglicky. Tento jev je dnes patrný napříč nejen celou Evropou, ale vlastně celým světem, kde zejména mladá generace automaticky komunikuje v angličtině.

Během svých dlouhých pobytů v České republice sleduji vývoj moderní češtiny s uspokojením a s pochopením. Tedy i s přijutím skutečnosti, že se do češtiny dostávají anglické termíny a výrazy, někdy se upravují až do takřka lidové mluvy, což není možná nejlepší ozdobou rodné řeči, ale je logickým důsledkem jejího fungování. Sami dávno nemluvíme ba ani nepíšeme stylem a výrazovými prostředky svých předků z dřívějších století. V úprku toho našeho, a rychlosti jeho technologických vymožeností, se nemůžeme divit, zdá-li se nám překotná i proměna naší mateřštiny. Na druhé straně nemůže být pochyb, že nad její spisovností, správností a krásou musíme stále držet ochrannou ruku. Na její prolínání s angličtinou jsme ale jako Čechoaustraláné zvyklí možná víc, než si sami myslíme.

Závěrem připojuji jednu malou kuriozitu, která není ani o přechýlování ani o českém jazyce, ale o tom, o čem je vlastně jméno, které je spojeno s naší pozemskou existencí. Semenov se v Austrálii neocitl náhodou, po okupaci osmašedesátého roku se rozhodl následovat svého strýce z matčiny strany Miroslava Mrázka, emigranta z osmačtyřicátého. Mrázkův život byl klasickým příběhem první generace českých poválečných uprchlíků, kteří přišli s holými rukama do tehdy nevyvinuté země neomezených možností, a stali se úspěšnými podnikateli a novodobými Australany. Náročné začátky si po odsouzení povinného pracovního nasazení na třetinových plantážích v Queenslandu ulehčil alespoň změnou svého v Austrálii nevyslovitelného jména na Michael Martin, inspirován údajně hlavním náměstím v milovaném Sydney, kde později založil rodinu a proslul v lékárnickém obchodování. Jedna z jeho dvou dcer, které měl s Australankou skotského původu, se provdala za hongkongského Číňana a z tohoto manželství vzešli synové australské národnosti a čínské, české a skotské krve. A tito mladí Australané si chtějí dnes na počest svého legendárního děda změnit příjmení Cheung na Mrázek. Jméno – naše označení, značka naší osobnosti...

Hotel Vila Olga

Zrenovovaný rodinný **hotel Vila Olga v Jevanech** se nachází v přírodní rezervaci Voděradské bučiny. Hotel je obklopen kaskádou rybníků, rozlehlými lesy a nádhernou přírodou.

Vila nabízí ubytování v komfortních pokojích s výhledem do zahrady. Všechny pokoje jsou vybavené satelitní LCD TV, minibarem, psacím stolem, bezplatným Wi-Fi připojením a koupelnou se sprchovým koutem a toaletou. Ubytovaní zahrnuje v ceně snídaní. K dispozici salónek a prostorná společenská místnost. Součástí hotelu je lesní zahrada, tenisový kurt, v okolí naleznete golf, bowling a upravené cyklostezky.

Hotel Vila Olga, Rekreační 55, 281166 Jevany, Czech Republic
+420 777322532, hotel@vilaolga.cz, www.vilaolga.cz

Liberecké kořeny v Austrálii, jidiš v srdci - rozhovor s Hanou Frejkovou

Veronika Boušová

S herečkou Hana Frejkovou jsem se seznámila po jejím sólovém čtení aktovky Jakoba Gordina „Dement Lemach“. Fascinovalo mě, že každou postavu obdařila neuvěřitelně propracovanými specifickými rysy. S patřičným výrazem, gestikulací a místy až šansonierskou stylizací zpívá také židovské světské písně se skupinou „Jidiš ve třech“. Když jsem ji zahlédla v americkém filmu Anthropoid, netušila jsem nic o její pohnuté rodinné historii. O příslušnosti k hamburské High Society a kořenech, sahajících z Liberce do Austrálie. Její příběh vypovídá mnoho o vlivech a dilematech, jimž čelilo evropské obyvatelstvo v minulém století, a které si v podvědomí neseme dodnes.

Vaše autobiografická kniha „Divný kořeny“ může inspirovat ty, kteří se z podobných důvodů potýkají s problémem vlastní identity. Zároveň je svědectvím o dopadu politických procesů 50. let (v jednom z nich byl popraven i váš otec Ludvík Frejka) na život potomků popravených a nepřímo dokládá, že komunistickému režimu byli Židé nepohodlní.

Kniha je v prvé řadě o lidských bytostech, mých rodičích, kteří se v bouřlivé době potýkali s různými ideologickými a náboženskými vlivy. Snažila jsem se hledáním v archívech a u pamětníků přijít na to, co byli za osobnosti, a objasnit tak vlastní značně poničenou identitu. Jsem však přesvědčená, že při obvinění mého tatínka z maření národohospodářského plánu hrálo podstatnou roli, že byl Žid. V tom procesu bylo ze třinácti odsouzených jedenáct Židů. Tragickým paradoxem je, že tatínek s vírou bojoval, stejně jako mnoho jiných židovských intelektuálů, a nakonec se přiklonil k levicové komunistické víře. Přemýšlela jsem o tom, jak se cítil v noci před popravou oběšením z 2. na 3. prosince 1952. Dospěla jsem k tomu, že se asi cítil jako malý židovský kluk. Když je člověk v ohrožení, regreduje hluboko, až tam, kde všechny slupky opadnou.

Jak jste se dozvěděla o židovských kořenech?

Slyšela jsem, že když dítě přišlo ze školy a poznamenalo: „Mami, spolužačka říká, že ta a ta je odporná židovka.“, zazněla odpověď: „Mlč, ty jsi také.“ Ale já si nic takového nepamatuji. Jedenáct let jsme s maminkou žily úplně samy v pohraničí, v Janově u Jablonce nad Nisou, kam nás komunisté vystěhovali. Byly jsme tak jako tak vyvrhelové, bezcenný odpad společnosti, který v ní neměl místo. Maminka pracovala v továrně, já chodila 8 km pěšky do školy opuštěnou krajinou, samá ruina, vystěhované Sudety. Do Prahy jsme se vrátily až po rehabilitacích v roce 1963. Jednou jsme s mým budoucím manželem dostali poukaz na rekreaci ve známém středisku Králůvka u Janova. A tamní kuchař nám začal vyprávět o mě a o mamince jako o místní atrakci! „Tady bydlely ty od toho popraveného a taky vrah Drábek.“ Ten bydlel vedle nás.

Vaše maminka přerušila kontakt se svou zámožnou německou rodinou a před válkou odešla z Hamburku do Prahy za divadlem, aniž by uměla česky. Vy jste se narodila v Anglii a vyrostla v Čechách, ovšem bez příbuzenských vazeb.

Vlastně nemám ani kapku české krve a jazyky, kterými mluvili rodiče, jsou můj největší handicap. Narodila jsem se v Londýně v hostelu, kde převažovali německy mluvící emigranti. Maminka pracovala v BBC ve vysílání pro německé ženy. Když jsme se ale po válce vrátili do Prahy, jakožto praví revolucionáři chtěli budovat nový stát. Německy v poválečném Československu nikdo mluvit nechtěl a oni se rozhodli, že na mě německy mluvit nebudou. Jenže česky uměl jen tatínek, a ten nebyl doma. Maminka na mě mlčela. Takže mám ve svém životě velmi problematické období, o němž moc nevím, spoustu věcí jsem vytěsnila. Maminka strašně chtěla hrát divadlo, tak se začala učit česky u manželky básníka Hořejšího. Když jsem pak měla vlastní děti, neměla jsem žádnou zásobu říkanek a pohádek, nic, jen dvě písničky. Všechno jsem si musela vymýšlet.

Vždyť ale hrajete v cizojazyčných divadelních a filmových produkcích.

Po sametové revoluci jsem na tom byla s angličtinou přece jen lépe než ostatní. Prostředí zahraniční produkce mi vyhovuje, připomíná mi to mnohojazyčný domov, ale já žádný cizí jazyk pořádně neumím. Pocit, že mi to nejde, je hrozný. Cítím tu řeč, podvědomě je tam ale psychický blok, jako bych ji měla zakázanou. Maminka tvrdila, že umět cizí jazyky není důležité. Tatínek byl asi jiný, musel to být společenský člověk. Jeho známá, když poslouchala ten soudní proces v rádiu, prý říkala: Frejka mluví spisovně, tak to nemůže být pravda. Nebyla. Výpověď měl naučenou a zřejmě věřil, že když vyhoví a řekne, co se po něm chce, že ho neodsoudí. Když jsem před pár lety šla na casting na větší roli v německojazyčném filmu, rodičům jsem nad hrobem vyčítala, že mě nenaučili žádný cizí jazyk. Tedy nad máminým hrobem, tátův popel použili soudruzi v zimě na posyp silnice.

Přesto se zdá, že se židovský původ a bilingvní prostředí prolíná vaší profesní dráhou.

Způsob myšlení mého otce a z části i můj asi do jisté míry odpovídá myšlení židovskému, ale u mě to nikdy nebylo o náboženské víře. Co se týče jidiš písní, prostě se mi to stalo. Inklinovala jsem k tomu, našla jsem se v tom, bylo to ve mně. Postupně jsem poznávala lidi okolo židovské obce, kteří tu hudbu dělali. Dnes jsem považována za herečku, která zpívá v jidiš a hodí se na role starých Židovek. Nadále jsem ale solitér, nejsem v žádné organizaci. Chci zastávat svůj názor, ne názor skupiny, i když za to částečně trpím. Vydala jsem tři CD, každé jiné. První je klezmer jak má být, sedmičlenná skupina. Druhé jsem udělala s kytaristou Michalem Hromkem, který se zaměřuje na keltskou hudbu, a výsledek je hledání vzájemného poznávání. V té době jsem také pozvala ke spolupráci svou dceru Marjánu, která má krásný hlas. Třetí CD jsem natočila s doprovodem akordeonu a klarinetu, což je vlastně základ klezmeru. Koncerty mají vždy přesnou koncepci a osobní ráz, je tam řečeno, proč se tím zabývám, jak se cítím. Mluví o svém životě a předcích i o aktuálním dění. Z širokého repertoáru vybírám písně, které akcentují mé prožitky. Zvu si hosty a snažím se to rozvést, aby to mělo větší smysl.

Typ „stará Židovka“ jste uplatnila asi hlavně ve filmu.

Které tituly byste doporučila?

Těším se na premiéru amerického filmu *The Zookeeper's wife* v režii Niki Caro podle skutečné události. Podle nejnovější informace by měl do kin přijít na konci března. Scénář mě nadchl a při natáčení vládla úžasná atmosféra. Manželé Žabiňských, zoologové, vlastnili ve Varšavě ZOO a za 2. světové války zachránili téměř 300 Židů. Film začíná velkou recepcí, během níž zrovna rodí slonice a paní Žabiňská, která rozumí „řeči“ zvířat, jí pomáhá. Velmi emocionální. Po příchodu Němců její muž spolupracuje s odbojem, snaží se Zoo udržet a chová pro wehrmacht prasata. Pašuje do ZOO Židy z varšavského ghetta a poté je manželé ukrývají ve zvířecích kotcích a sklepení, mění jim identitu a opět je vyvezou. Myslím, že pokud se výsledek povedl, mohl by film kandidovat na Oscary.

A co němčina? Hrála jste v minisériálu německé televize ZDF „Tannbach, osud jedné vesnice“.

Kdyby němčina, švábština! Také příběh podle historické události. Geniální scénář, ale výsledek, pokud to mohu v cizí řeči posoudit, už tak dobře nevyšel. Ta vesnička se nacházela na budoucí hranici NDR a SRN, žili v ní nacisté, Židé, chudí i grófové. V místě, kde tekla potok, ji posléze rozdělili zdí a tak rozdělili i rodiny - jako v Berlíně. První natáčení den, komplikované akce, náročná organizace. Stojím s kolegou v pozadí, a když konečně dojde na naše dialogy, zjistím, že ve scénáři jsou přidány dvě věty, kterým navíc vůbec nerozumím. Kolega mi je ochotně přeložil do němčiny a s jeho pomocí jsem se je narychlo doučovala. Infarktová situace!

Ve filmu *Anthropoid* o hrdinech atentátu na Reinharda Heydricha se jen mihnute ve scéně u veterináře. Přesto by mě zajímaly postřehy z natáčení.

Hlavní hvězdy Cilian Murphy (Gabčík) a Jamie Dornan (Kubiš) se chovaly fantasticky, stejně tak režisér Sean Ellis,

který stál i za kamerou. Ex post jsem si uvědomila, do jaké míry byli tvůrci pokorní vůči českému národu, a jak se snažili opravdu ukázat to hrdinství, což považuji za jeden z největších plusů toho filmu. Klobouk dolů. Ellis se zabýval přípravou nejméně deset let. Souhlasím s názorem, že pomohli zviditelnit český národ a jednu část naší historie. Je to příběh o těžkých zkouškách života, v nichž se člověk musí nějak zachovat. Výhrady mám jen k melodramatickému závěru.

Sestry vašeho otce se staly Čechoaustralankami.

Prchaly před nacismem, nebo před komunismem?

Obojí. Kromě mého otce přežily z liberecké rodiny válku jen moje tety, dvojčata. Ostatní skončili v Terezíně nebo v Osvětimi. Lotte pracovala pro Lucerna Film a koncem léta 1938 odjeli s manželem poslední lodí, která před vypuknutím války vyplula z Neapole směr Austrálie, kde žil nějaký vzdálený strýc. Liesel byla provdána za sudetského Němce, tím pádem byla chráněná a chodila jí pošta od deportovaných. Její muž byl spolumatel malé továrny, po válce se rozhodli odejít také. Tatínek jim v tom pomáhal a v soudním procesu to pak proti němu použili, že prý jim umožnil něco vyvézt. Víím, že v roce 1968 byla jedna sestřenice v Evropě, telefonovala mámě, ale bála se sem jet. Zlom nastal po revoluci. Jak říkal můj manžel: Vzal jsem si ženskou bez příbuzných a teď abych utíkal z domu. Když sem po šedesáti letech přijela Lotte, viděly jsme se poprvé v životě. Mluvila anglicky, pak se rozpočetla na němčinu a s mým mužem mluvila německy a na dcery nakonec i česky.

Vy jste se také vypravila s rodinou do Austrálie.

Jak se vám tam líbilo?

To bylo v roce 2000 a bylo to velmi emocionální. Naše rozvětvená rodina žije v Sydney. Austrálii jsem vnímala jako hrdou zemi, rozvíjející se velmoc, jakou byly kdysi také USA. Lidé jsou hrdí na to, že jsou Australané, a do budoucnosti hledí s optimismem. Na turistiku nebylo moc času, na pár dní jsme vyjeli autem do Canterbury. Spali jsme v hostelech, a třeba ten v Kiama, kde z moře tryskají gejzíry, vypadal jako z amerického filmu o detektivovi Philu Marlowovi. Nízké budovy s garážemi, kam se zajelo přímo autem, prostě Amerika 50. let. Jinde nás zase poslali na křižovatku v jedné village, kde jsme mohli v tichu pozorovat stádo klokanů. Příbuzní nás také vzali do Blue Mountains, kam se vozí všechny návštěvy kvůli úžasnému výhledu. Jenže k našemu překvapení, když jsme dojeli na vrchol, nebylo vidět na metr. Jako správná česká pionýrská rodina jsme se rozhodli jít dolů, což znamenalo velmi dlouhý sestup po uzounkých kamenných schodech. Příbuzní postupně odpadli, takže k jeskyni, kde byly prameny, vodopády a eukalypty, jsme dorazili jen my čtyři. Město Sydney se mi líbí architektonicky. Mám ráda skloubení staré a nové architektury, kde není narušena hmotnost prostoru, všechno se doplňuje a jedno ctí druhé. Jeden den jsme vyjeli lodí na Manly, druhou stranu zálivu. Ta oblast má v sobě něco nádherného, jako staré předměstí 30. let, ale v blízkosti moře to má úplně jiné parametry a atmosféru.

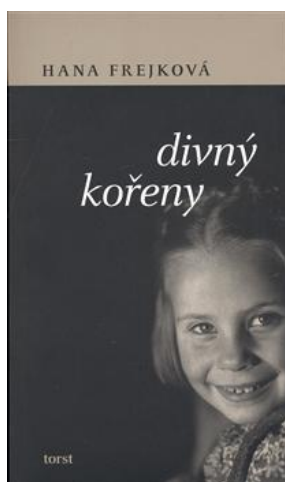
V knize popisujete i rodinu z matčiny strany, z Hamburku. To je asi rozdíl oproti Sydney.

Hamburk je hrdé svobodné han-zovní město, má vlastní parlament, jehož předsedou byl kdysi můj pradádeček, což byla velmi významná funkce. Ale je to Evropa. Když jsem se poprvé zúčastnila rodinné sešlosti, Familientagu, připadala jsem si jako v románu. Byla jsem opravdu cizinka. Maminka pocházela z nesmírně bohaté rodiny, po některých příbuzných jsou v Hamburku pojmenovány ulice. S tímto německým příbuzenstvem jsem sice měla častější kontakt, ale když byla v Čechách jedna z australských sestřenic a navštívily jsme Terezín, naše emocionální reakce a gesta byla jako přes kopírák.

Na památku prarodičů z otcovy strany jste nechala vsadit do chodníku v Liberci Kameny zmizelých.

O co se jedná?

Jsou to kameny velikosti dlažební kostky a je na nich napsáno, kdo v tom místě žil a jak zahynul. Mohou být umístěny pouze tam, odkud lidé odešli a už se nevrátili. Nápad pochází od německého umělce Guntera Demniga, německy se jim říká Stolpersteine. Jde o obdobný princip jako projekt Zmizelí sousedé a další, které se věnují zapomenuté historii. Tím se zase zabývají školy, žáci a studenti. Hledají v archivech a knihách, vyptávají se obyvatel, dokážou objevit neobjevené. Kameny mých prarodičů jsou před budovou banky, kde měli v nejvyšším patře byt a dědeček Freund, jak znělo původně naše příjmení, ordinaci. Byla jsem tam se svou rodinou, vzala jsem je také do Janova nad Nisou, kde jsme pak s dcerami našly a prošly cestu, kudy jsem chodila do školy. Bylo to hrozně dojemné. Našla jsem i hospodu Na vyhlídce, kam jsem chodila cvičit na piano, jak maminka zařídila. Pokud v téhle zemi někam patřím, tak nejvíc asi patřím do Liberce. Osudy rodičů mě hodně poznamenaly, ale mám krásnou rodinu a dvě dcery. Znáám tolik rodin, které s sebou vlečou stigma z té doby neuroticky dál a přenášejí ho na další generaci. Považuji za svoje největší vítězství, že jsem to dokázala překlenout.

EXPEDICE AUSTRÁLIE 2017 - 20 tisíc kilometrů a 100 letových hodin

Jan Dvořák

První letošní expedice Jiřího Pruší a Flying Revue je tu, v únoru se český letec chystá obletět Austrálii. Během 20 tisíc km dlouhého obletu kontinentu nevynechá nic zajímavého včetně proslulé skály Ayers Rock. Ptali jsme se, co ho čeká a jak složitá byla cesta od první myšlenky po nástup do Cessny 182 v australském městě Camden.

Čím se liší tahle expedice od těch předchozích?

Je to moje nejvzdálenější expedice, od Prahy budu v místě startu víc než 16 tisíc kilometrů. Fort Myers, naše floridská základna pro oblet Karibiku v minulém roce byla od Prahy „jen“ 8 100 km.

Je to první expedice, při níž obletíš celý kontinent. Bude expedice v něčem rekordní?

Jsem vždycky opatrný na jednoznačná prohlášení. Takže, ano oblet plánuji, ale že jsem Austrálii skutečně obletěl, můžu říkat až po té, co to bude pravda. Rekordy mě nenapadají, jen si myslím, že pokud všechno vyjde, tak to bude úžasná expedice a budou z ní skvělé fotky a videa. Moc se těším na kombinaci pohledů na města, pobřeží, pouště, hory, ostrovy, národní parky, korálové pobřeží, majáky...

Jak je obtížné vyřídit všechny potřebné dokumenty a povolení?

Pilot - neaustralan, když chce létat v Austrálii, potřebuje hlavně dva dokumenty – validaci evropského pilotůvku a security prověření (a tedy průkaz) ke vstupu na australská letiště. Musím říci, že to bylo poměrně dost složité, vyřízení trvalo šest týdnů.

Co tě čeká ještě na místě?

Po přiletu, až se trochu vzpamatuji z celodenního letu a jet legu, mě čeká letové přezkoušení a trochu zvykání na australské letecké prostředí. S Cessnou mám zkušenost z USA, kde jsme létali podobný typ (Cessna 182). Ta australská C182 je ale lépe vybavená – má garmin 1000 (GPS).

Část trasy poletíš s Australanem Ianem Fraserem. Jak k tomu došlo?

Ian Fraser by měl přistoupit v Perthu, čili zhruba v polovině cesty, a kupodivu není letec, nýbrž jachtař. Poletí se mnou severní část trasy a jeho přítomnost pro mě bude cenná především proto, že jako jachtař zná dobře pobřeží a počasí kolem něj. Na severu je nebezpečí tropických bouřek a tornád, a tak jsem rád, že s sebou budu mít někoho, kdo o tom něco ví. Doporučila mi ho moje bývalá asistentka z doby, kdy jsem pracoval v IATA v Ženevě.

HLEDÁ SE

Břetislav Grepl z Domažlic hledá bratra své babičky Václava Hovorku narozeného v r. 1923 ve Smečně, který odešel do Austrálie a žil v Novém Jižním Walesu. Jakékoliv přímé i zprostředkované informace o Václavu Hovorkovi prosím pište na adresu canberra@embassy.mzv.cz nebo volejte na telefonní číslo 02 6290 1386.

Hledá se Václav Pražák, dnes údajně žijící v Austrálii, předtím v Jižní Africe. Případnou zprávu prosíme na srjungova@seznam.cz

Na druhou stranu, vůbec se neznáte, není to riziko, vzít na palubu člověka, o kterém nevíš, jak se zachová v té či oné situaci?

Přemýšlel jsem nad tím, ale vzhledem k tomu, že Jan je sólista a má za sebou nejednu dramatickou situaci na moři, mám důvěru, že v případných zátěžovějších situacích mi bude ku pomoci a ne k přítěži. Dobrá pro mě bude jeho přítomnost i proto, že se nebudu muset starat o vše, tedy o pilotování a ještě o kamery a fotoaparáty sám. Vždycky ale záleží na osobní chemii, jak nám to spolu půjde. Věřím, že to bude dobré, i když kabina, ve které budeme trávit hodně společného času, je přece jen nevelká...

Jak se těšíš, případně z čeho máš respekt?

Těším se hodně. Tři dny jsem si nechal na vyrovnání časového posunu, tak uvidím, jak to zvládnou. Více času ale prostě není, takže musím. Respekt mám jako vždy největší z počasí. Plánuji proto létat brzy ráno, abych odlétal maximum vzdálenosti dané etapy před tím, než začnou případné odpolední bouřky. Chystám se co nejvíc prolétat, vyfotit a nafilmovat Sydney a další velká města jako Melbourne, Adelaide, Perth, Darwin či Brisbane. Pak samozřejmě vnitrozemské pouště a hory a známou skálu Ayers Rock. Moc se těším na korálové ostrovy. K tomu samozřejmě budu sledovat a filmovat a fotit pobřežní útesy a mé oblíbené majáky. Na severní část trasy jsem si naplánoval libůstku - pokud to půjde, chci doletět až k pobřeží ostrova Papua-Nová Guinea. Při tom bych měl letět asi tři hodiny nad volným mořem. Jestli to opravdu uděláme, záleží na počasí - právě tam je prý nejdivočejší, takže uvidíme.

Čeká tě hodně nehostinných a neobydlených míst?

Ano, let nad australským vnitrozemím je vlastně let pouze nad pouštními horami. Jistotu mi dodává zařízení Spot, které můj pohyb neustále monitoruje a je napojeno na centrálu. Spot by měl fungovat všude - je to satelitní přístroj.

Jak to vypadá s letišti, ubytováním, stravou? Mohlo by se stát, že někde budeš muset přespát pod letadlem?

Určitě s sebou budu mít spacák, protože s tím ubytováním si nejsem všude úplně jistý. Jestli bych přespal pod křídlem nebo v kabině, to zatím

nevím. Trochu mě znervózňují informace o australských jedovatých pavoucích a podobné havěti...

Ty jsi ale v oblasti kdysi už létal...

Ano, to bylo na Novém Zélandu, asi před deseti lety. Ale to byly jen kratší akce, kdy jsem vždycky letěl s nějakým místním instruktorem, protože jsem neměl vybavený novozélandský piloták. Tuhle zkušenost jsem od té doby mnohokrát překonal, takže nějaký speciální přínos pro současný oblet Austrálie nemá.

Čím bude expedice zajímavá pro piloty, co chystáš během expedice pro ně?

Rád bych natáčel přistání, vzlety i komunikaci. Věřím, že to zaujme. Budu mít kamery i v kabině - na nahrávání komunikace i přiblížení na přistání. Pro webový speciál Austrálie 2017 - <http://australie.flying-revue.cz> budu dělat denně dvě tři rychlá videa z letu a po přistání, k tomu fotky.

Jaké další využití natočených materiálů a zkušeností máš v plánu po návratu?

Zahajujeme fungování mezinárodní databanky leteckých fotografií. Tahle cesta by do ní měla přispět spoustou zajímavých fotek a videí - jak pro piloty, tak obecně pro zájemce o letecké záběry přírodních krás Austrálie. Když to bude někoho zajímat, uděláme taky prezentace z cesty.

Které části světa ti ještě chybí k leteckému expedičnímu zmapování?

Je toho ještě hodně - pořád víc, než kolik se mi toho už podařilo zvládnout. Sibiř, Aljaška, Kanada, Jižní Amerika, Mexiko, Asie...

Levné letenky do a z Evropy
s Emirates, Korean, Etihad, Czech Airlines
a s mnoha dalšími

Túry - Česká republika a Střední Evropa
Plavby po evropských řekách

Levné túry z Prahy do zahraničí

Volejte 1300 794 543

e-mail - info@checkusouttravel.com.au

www.checkusouttravel.com.au

ROMANTIKA NEVYMŘELA

Děkovné dopisy českých emigrantů pojedou v sedlových brašnách do Ameriky a Austrálie

Začátkem roku se v Mníšku pod Brdy - Stříbrné Lhotě sešli jezdci Czech-Australian-USA Pony Expressu, aby slavnostně podepsali přísahu na splnění svého úkolu při naplňování projektu Oslavy 100 let České a Slovenské republiky. Tuto formu oslav předkládají veřejnosti českoslovenští trampové a westerners. Jezdci nově vzniklého Cz-Au-US - PX povevou do USA a Austrálie v sedlových brašnách a po mořích v lodním vaku děkovné dopisy českých a slovenských emigrantů, kterým v době nesvobody v Československu, Amerika a Austrálie poskytla azyl.

Téměř třicet westernových jezdců, které zvláště na Severní trase reprezentují převážně ženy, se zavázalo, že splní slova přísahy a dopisy ve spolupráci s jezdci Amerického a Australského Pony Expressu doručí v termínu a časovém limitu do Washingtonu v USA a do Canberry v Austrálii.

Na Jižní trase vyjíždí Pony Express 20. května 2017 v 18 hodin z Vyššího Brodu. Severní trasa, vyjíždí v 1 hodinu po půlnoci 21. května z městečka Dubá. Obě trasy se spojí v Mníšku pod Brdy-Stříbrné Lhotě v pravé poledne téhož dne. K události připravují pořadatelé spolu s Městským úřadem v Mníšku pod Brdy a dalšími reklamními účastníky western country program pro veřejnost. Program je bez výběru vstupného věnován občanům jako příspěvek k oslavě 100 let České a Slovenské republiky a uctění památky T. G. Masaryka a Rastislava Štefánika, zakladatelů státu. V rámci programu budou veřejnosti představeni američtí jezdci Pony Expressu, kteří následně spolu s vybranými českými jezdci budou pokračovat s poštou určenou pro USA do Missouri - St. Joseph. Odtud 5. června vyjedou

američtí jezdci PX s poštou na 2000 mil dlouhou historickou trasu končící 15. června v Sacramentu. Česká pošta pak pokračuje do Washingtonu DC., kde bude ve spolupráci s Českým velvyslanectvím předána vládě USA. Pošta určená pro Austrálii v té době již popluje na plachetnici z polského Štětína pod organizačním vedením Rudolfa Krautschneidera a dalších mořeplavců směrem k břehům Austrálie. V Sydney a Canbeře je pošta po jedenácti měsíční plavbě očekávána 19. dubna 2018. Pořadatelé a jezdci Pony Expressu se těší, že jezdce přijdete do některých z uvedených míst podpořit. Zapojíte se tak do řad těch, kteří se hlásí ke společné oslavě 100 let Československé republiky.

Pro zájemce o bližší informace, nejen z řad případných sponzorů, je tady email kontakt na koordinátora projektu - bilekjiindrich@seznam.cz. Na tuto adresu můžete rovněž do konce dubna zaslat své vlastní poděkování Austrálii za poskytnutí azylu k vytvoření nového australského domova. Jako památku na tento počín získáte vskutku kuriózní doklad o tom, že vaše obálka prošla mezikontinentálním Pony Expressem.

CZECH-AUSTRALIAN-USA PONY EXPRESS 2017 - 2018

AUSTRALIA DAY

Tak ako u nás slávime štátni svátek v den vzniku republiky 28. října, mají svůj slavný den v Austrálii 26. ledna. Před 229 lety tam zakotvila první flotila - First Fleet kapitána Arthura Phillipa a vylodila zde první osídlenec, jimiž byli, jak známo, trestanci. Je třeba dodat, že se samozřejmě nejednalo o žádné vrahy nebo zločince, spíš provinilce, kteří si snažili přilepšit nějakým nečestným způsobem. Neznámý a drsný kontinent jim dal záhy možnost odčinit své hříchy a vybudovat poctivou práci nový domov, který se po příchodu dalších, již svobodných osadníků a přistěhovalců změnil během dvou století k nepoznání. Ti, kteří se smířili po svém příjezdu s kulturním šokem, využili nové příležitosti a bohatství země a zasadili se o rozkvět pověstné australské bonanzy. Dnes moderní a prosperující Austrálie dala příchozím z celého světa bezpečí a naději.

Každá národnost, a že jich bude kolem stovky, přinesla zemi něco pozitivního a dokázala se ujednotit pod společnou australskou vlajkou, která na Den Austrálie vlaje a září ve všech podobách – od malovánek na dětských tvářích, přes okénka aut, sandále, trička, dorty, až k světelným mega projekcím na ikonické budově Sydney Opery. Australané jsou přirozeními vlastenci. A ačkoli jsou nejrůznější barvy pleti, jazyků a původních tradic, dokázali se spojit v nový mladý národ. Svoji pospolitost se snaží rozumně chránit zodpovědným přijímáním výlučně legálních imigrantů. Ale to už je zase jiná kapitola. Dnes 229 svíček na dortu - Happy Birthday Austrálie!

AUSTRALSKÝ LEDEN A ÚNOR

Zatímco Českou republiku sevřela vlna mrazů, u protinožců je tomu zcela naopak. Austrálie se potýká s extrémními letními teplotami.

Jakkoli nezvyklé pro Čechy, leden a únor jsou měsíce, kdy v Austrálii vrcholí léto se vším všudy. Teplé počasí s sebou ovšem přináší s neúprosnou pravidelností rovněž požáry buše.

Buš je tvořena zejména eukalypty – blahovičníky, kterým se tu říká Gum trees. Jsou to neobyčejně zajímavé stromy nejrůznějších druhů, od ztepilých krasavců s bílými kmeny rostoucími do nebe, přes omamně rudě, růžově a bíle kvetoucí odrůdy, až k pokřiveným, kůru věčně svlékajícím obřím, poskytujícím domov nejen papouškům, ale i koalám.

Koaly připomínají svým vzhledem roztomilé medvídky, ačkoli nepatří v žádném případě do této čeledi. Vidáme je zavěšené mezi větvemi jaksi přiopilé, protože se živí eukalyptovým toxickým listím. Australský gumovník vylučuje do vzduchu jemný olej, který nejenže dodává buši její charakteristickou vůni, ale zahaluje krajinu do zvláštního namodralého oparu. Ve vysokých teplotách přidává ovšem bohužel také vznětlivost stromů. Suchý horký vítr je jako škrt zápalkou.

Proti tomuto zákonu australské přírody nelze dělat nic, jen hlídat lidské životy, případně lidské příbytky a zvěř, před zkázou požáru. Na požáry jsou Australané zvyklí, přijímají je s určitou pokorou jako nezbytnost pro regeneraci přírody. Po devastujícím požáru lehne zem popelem, a černými ohořelými pahýly připomíná tu nejsmutnější měsíční krajinu. Stačí však pár měsíců a z pahýlů raší zelené výhonky signalizující nový život. Je známo, že semena blahovičníků jsou nedobytně uzavřena do tvrdých skořápkových kapslí, které prasknou pouze velkým žářem a uvolní obsah k novému osazení buše.

Vidím v tom jakousi podobu s českou zimou, kdy země odpočívá pod sněhem. Jen s tím rozdílem, že australská regenerace přírody je daleko dramatičtější. V dnešní civilizované Austrálii musí při této přírodní regulaci pravidelně zasahovat zkušené záchranné sbory hasičů, mnohdy hrdinů nasazujících v krušných podmínkách extrémních veder vlastní životy. Doufám, že letošní regeneraci prožijí Australané bez tragédií, jakou byla například ta před osmi lety, kdy zahynulo 173 lidí.

Pro Rádio Impuls z australského Melbourne Barbara Semenov

Veletrh National Manufacturing Week v Melbourne – příležitost pro české firmy

Generální konzulát České republiky v Sydney v rámci projektu na podporu ekonomické diplomacie Ministerstva zahraničních věcí ČR nabízí českým firmám možnost prezentovat se na stánku České republiky na veletrhu National Manufacturing Week v Melbourne od 9. do 12. května 2017.

Český stánek o velikosti 18 m² vzniká za finanční podpory Ministerstva zahraničních věcí ČR a agentury CzechTrade za účelem prezentace českých firem a nalezení nových odbytových možností v Austrálii, na Novém Zélandu a v celé Oceánii.

National Manufacturing Week je největším průmyslovým veletrhem v Austrálii, na kterém vystavují firmy z celé řady průmyslových oborů, přičemž největší zastoupení má strojírenský průmysl. Veletrh je vhodnou příležitostí k navázání obchodních kontaktů a k představení nových průmyslových produktů a technologií. National Manufacturing Week každoročně navštíví cca 10 tis. návštěvníků z řad odborné veřejnosti. V rámci veletrhu se uskuteční také celá řada doprovodných programů, B2B schůzek, seminářů a konferencí (např. seminář „Průmysl 4.0 – Příprava na další průmyslovou revoluci“).

Veletrh nabízí standardní možnosti prezentace produktů, a to jak prostřednictvím účasti na stánku, tak i formou katalogové účasti. Po celou dobu veletrhu bude českým firmám k dispozici jak ekonomický diplomat Generálního konzulátu ČR Sydney, tak i ředitel zahraniční kanceláře CzechTrade v Sydney. Více informací o veletrhu

na webových stránkách www.nationalmanufacturingweek.com.au.

České firmy, které mají zájem o letošní prezentaci v Melbourne, mohou kontaktovat paní Michaelu Jeřábkovou z Generálního konzulátu ČR v Sydney (commerce_sydney@mzv.cz) nebo ředitele zahraniční kanceláře CzechTrade v Sydney pana Vojtěcha Helikara (vojtech.helikar@czechtrade.cz).

MZV Bulletin

VZPOMÍNKA NA OTCE PEKSU

*Vzpomínka na odhalení
pamětní desky kněze Josefa
Peksy*

Hana Gerzanicová

Dnes jsme zde v Bolešínách
a vzpomínáme...
My, Češi z Austrálie
vás stále rádi máme.

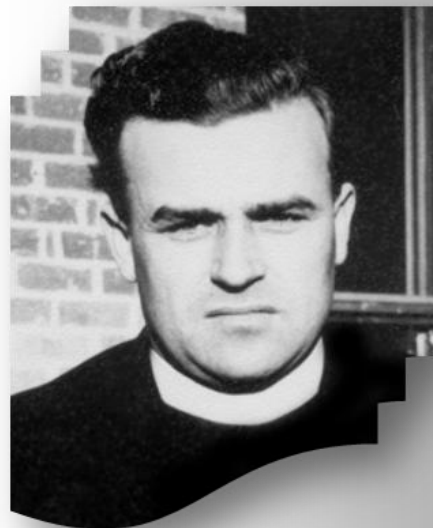
Přišel jste mezi nás
daleko od domova,
pro život v cizině
je těžké hledat slova.

Zůstal jste stále – byť daleko
v duši na Šumavě
a založil jste tam jinou
Šumavu k její velké slávě.

Žil jste stále pro víru
a lásku ke své vlasti,
přes všechny problémy
a často různé strasti.

Po mnoha rocích v exilu
vrátil jste se ve svůj kraj,
vždyť rodná česká země
byl pozemský váš ráj.

Díky, Otče, díky,
za Šumavu tam daleko!
Láska k vlasti neumírá -
je v duši vždy tak hluboko...

ZASTAVENÍ U TEPLÉ VLTAVY

Josef Tomáš

Odvěká je nedobytnost přítomnosti.
A zázračný je nejenom život,
ale i rovnováha chůze. Myslíš si,
jak je to snadné, ale hned si uvědomuješ,
že je to tak pouze ve vzpomínce, ne v činu.
Ne – v činu není snadné nic. Vždyť ani
přejítí cesty a postávání pak nad vodou,
jež zurčí mezi oblázky i přes ně,
nebylo o nic skutečnější tehdy,
nežli je představa veliké řeky nyní.
Ó, jak přesně přísný byl ten okamžik –
jako by na špičce ostří řídil sekeru,
jak má rozklínovat dřevo-strom.
Proto i roubený most měl svoji bolest –
ne však v jizvách po kovových spojích!
To v hloubce pod odumřelým vnějškem
v něm stále ještě vzlínal zbytek hrůzy
z násilného ukončení růstu... Vždyť
jak jinak by se mohla objevit
na vyschlém dřevě slza pryskyřice?! –

Návštěvy, říjen 1995

Na stránkách Josefa Tomáše
poeziezexilu.com naleznete
českou i anglickou verzi
(Return of Agnes of Bohemia)
Návratu Anežky Přemyslovny.

Kde stál ten dům...

Zdeněk Rich

Když jsme po více jak dvaceti letech, v roce 1990 s manželkou mohli opět navštívit Prahu, milovanou Matku měst, našli jsme ji v ještě ubožejším stavu, než v jakém se nacházela, když jsme ji opouštěli, a to velice spěšně, v tragickém roce 1968. Byla snad ještě šedivější, mnohé domy stále „ozdobeny“ lešením, které samo o sobě by mohlo být zahrnuto do památkové péče. Ani o tabulky „Pozor, padá omítka“, nebyla nouze. O to radostnější bylo, když jsme po čtyřech letech navštívili Prahu a Českou republiku podruhé, a mohli vidět, jak se tato zakletá princezna probouzí z dlouhého spánku, většina lešení zmizela a mnohý z domů opět zasvítit v plné kráse. Při každé naší další návštěvě, které pravidelně oddělovaly tři nebo čtyři roky, jsme s radostí sledovali, jak nejen Praha, ale i ostatní města a městečka ožila svěžími barvami.

Pochopitelně naše kroky nejednou směřovaly na Staré Město, zejména potom do Žatecké ulice, kde jsem téměř čtvrt století bydlel. Tam, v restauraci „Sedm konšelů“, která je právě v domě, kde jsme žili, setkávali jsme se s mnoha přáteli na sklenku dobrého moku. To však nebylo jediným magnetem, který nás do Žatecké ulice vábil, ale bylo to také knihkupectví Fišer, na rohu Žatecké a Kaprovy, kde jsme mnohou chvíli trávili výběrem knih a nejednu korunku utratili. I když jsou v Praze knihkupectví mnohem větší, jako například Dům knihy – Luxor, dávali jsme přednost tomuto nevelkému, ale kvalitní literaturou zásobenému zdroji, se zasvěcenými prodáváči, u kterých člověk nabýval dojmu, že každou knihu, co jich na regálech bylo, důvěrně znají a jsou schopni a velice ochotní nakupujícímu dobře poradit.

Jak je však známo, není vše zlato, co se třpytí, a proto nás velice nemile překvapila zpráva, že toto věhlasné knihkupectví koncem prosince 2016 ukončilo svoji dlouholetou činnost. Knihkupectví na rohu Kaprovy a Žatecké ulice založil v roce 1933 nakladatel Josef Hoker. Po Vítězném únoru, který vše změnil v roce 1948, bylo knihkupectví zabaveno (ukradeno) národním podnikem Kniha. V roce 1963 tam nastoupil jako vedoucí Bohumil Fišer, který potom podnik počátkem 90. let zakoupil a 19. března 1991 slavnostně otevřel. Pan Fišer bohužel zemřel v roce 2007, ale knihkupectví dále skvěle prosperovalo. Za zmínku stojí, že ve stejném domě, kde se knihkupectví nacházelo, žil a tvořil skladatel Jaroslav Ježek. Lze říci, že i když se knihkupectví Fišer dožilo poměrně slušného věku necelých 85 let, bylo poměrně „mladou“ obětí doby, v porovnání s jinými, mnohem staršími podniky.

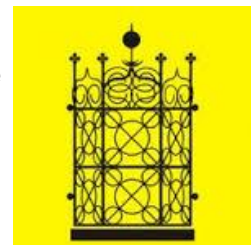

Stačí ujit pár kroků a ocitnete se na Malém náměstí, Rynečku, se zdobenou kašnou uprostřed. V roce 1840 otevřel na východní straně Rynečku Vincenc Josef Rott malou prodejnu „se zbožím norimberským“, tedy kovovým zbožím všeho druhu. Firma dostala tehdy název V. J. Rott a vzhledem k výhodné poloze v samém centru města skvěle vzrůstala. Majitel Rott neustále zvětšoval sortiment zboží a tak již v roce 1844 byla živnost rozšířena kromě kovového zboží na prodej zboží, bez omezení druhu. V roce 1855 se potom přestěhovala firma

Rott na protější stranu Rynečku, do novorenesanční budovy čp. 142. Vzhledem k potřebě dalších obchodních prostor zakoupila firma V. J. Rott od pražské obce čtyři sousední domy čp. 138 – 141. O výzdobu tak zvětšeného objektu, provedenou podle předlohy významného českého malíře Mikoláše Alše, se postarali výtvarníci Ladislav Novák a Arnošt Hofbauer. Podnik přecházel z jedné generace do rukou generace druhé a v době největšího rozkvětu, ve třicátých letech minulého století, zaměstnávala firma V. J. Rott v 21 odděleních 170 zaměstnanců a „Rott dodá všechno“ se stalo mottem podniku. Potom ovšem následoval zánik první republiky a německá okupace s přidělovým systémem a všeobecným nedostatkem zboží. Po krátkém údobí svobody přišlo v roce 1948 znárodnění podniku a poslední majitel, Vladimír Rott odešel se ženou do exilu, ze kterého se nevrátili. Nakonec v roce 1996 železářství, které přetrvalo Němce i bolševika, ukončilo svoji činnost a v budově tehdejšího obchodu se vystřídala prodejna lahůdek, luxusního skla a porcelánu a nyní (snad stále), slouží jako hotel a restaurace Hard Rock Café.

Může se zdát, že výzdoba, provedená podle předlohy Mikoláše Alše, nepřináší právě štěstí. Tam, kde vyúsťuje Celetná ulice na Staroměstské náměstí, se nachází dům z patnáctého století, který se původně jmenoval U Černých dveří, nebo také dům U Kamenné Panny Marie. Dům zakoupil v devatenáctém století knihkupec Alexandr Štorch, po kterém byla budova pojmenována. Nový majitel provedl značné množství změn a rekonstrukcí, a jak již zmíněno, omítka průčelí domu je vyzdobena malbami českého malíře, Ladislava Nováka, opět za použití předlohy Mikoláše Alše. Knihkupectví a nakladatelství, stejně jako V. J. Rott přežilo mnohé historické změny, od dob rakouské monarchie až po „Vítězný únor“, ale nepřežilo nasmůlu změnu poslední a namísto knih a jiných publikací tam lze zakoupit, pokud se nemýlím, broušené sklo nevalné jakosti a nepříliš vkusné suvenýry. Na domě je stále ovšem nápis „Knihkupectví A. Štorch a syn - Nakladatelství“.

Pokud by vám touto krátkou procházkou vyschlo v hrdle, lze zahnat žízeň v restauraci „U Zelené záby“, U Radnice 13/8, kde podle pověstí měl svoji malou komůrku kat Mydlář, který nemohl sdílet stejnou místnost s ostatními hosty. Ovšem dnes by tam možná ani netrefil, neboť restaurace nese nyní hrdý název Brasilario Restaurante. Možná, že by na ně vytasil svůj popravčí meč...

SESTUP DO HUSITSKÉ ULICE

Vladimír Cícha

V tom čase krátce po monstrózním procesu s Rudolfem Slánským a jeho bandou zrádců došlo k prvnímu konfliktu se strýcem Karlem. Tento manžel otcovy sestry Anny byl profesionálním boxerem v době První republiky a jeho kariéra dovedla jej až k utkání se slavným borcem Nekolným. V rodině se tradovalo, že teta Anna rozhodla, aby tento nevydařený strýcův souboj byl posledním v jeho kariéře. Nevím, čím se pak živil, ale po skončení Druhé světové války stal se komunistou a po Únoru jeho aktivita ve straně dovedla jej až do řad tajné policie.

Leč příbuzenské vztahy mnohdy nedbají na politickou příslušnost a tak se konaly nesčetné nedělní návštěvy u strýce a tety na Žižkově nebo u nás v Libni a později na Starém Městě. Když hladina alkoholu v té či oné láhvi poněkud poklesla, strýc Karel a otec pouštěli se do politických debat, zprvu mírných a vedených v duchu vzájemné úcty a přibuzenství. Jednou však, ve chvíli, kdy jsem se začínal nudit a věnoval se choulostivým myšlenkám, jež rodí se z mladistvé neuspokojené zvědavosti, vytrhl mě z nich náhle zostřený, huhlavý hlas strýce Karla (huhňavost pocházela z ran, které utřil v ringu) a stále silnější klapot jeho silných prstů do stolu s háčkovaným ubrusem.

A teta Anna zvolala: -Sakra chlapi, nechte toho, copak to má cenu?-

Ale její manžel rozhorleně huhlal: -Jakpak by to nemělo cenu, tohle je strašná urážka strany, dělnického hnutí, soudruhů Gottwalda a Zápotockýho!- A já se přes jeho mohutná ramena zahleděl na obraz prvního dělnického prezidenta na stěně a na fotografii vedle, z níž zachmuřeně na mě přes boxerské rukavice hleděl strýc Karel a můj pohled spočinul na vitríně, kde stály trofeje jeho boxerské kariéry poněkud předčasně ukončené ještě zdatnějším bijcem evropské úrovně.

A tu jsem slyšel, jak otec neuváženě říká: - No neblbni, Kadle, jak to, že najednou je z prvního tajemníka zločinec, co je to za stranu, co je to za bordel?-

-Dost, dost, ještě jediný slovo, jedinou urážku a uvidíte!- volal strýc od tajné policie a zvedal se od stolu zbrunátnělý v obličeji, bílé tečky slin v koutku úst a v tom se máti nakrkla a pravila:

-Přece nechceš, Karle, abysme si mysleli, že seš blb? - A tahle slova už mi nedovolila pomyslet na to, co se asi děje v myslí tetinky Anny, to už nás dvoumetrový strýc strkal do temné před síně, která voněla čerstvě napastovaným linoleem, otevíral dveře na chodbu a volal: -Ven, ven! Už mi sem nelezte, vy reakce!-

... A tak jsme spěšně sestupovali schodištěm žižkovského činžáku a strýc, nakloněn přes zábradlí, volal hlasem, v němž už jakoby zaznívala i lítost: -Tady nebudete urážet dělnickou třídu ani stranu! Strana je neomylná, to si pamatujte, vy zrádci!- a ještě jsem slyšel, jak její teta chlácholí: -Uklidni se, vždyť to je nějaké nedorozumění...- leč strýc boxer ve výslužbě ji okřikl: -Ty tomu nerozumíš! Tady role bratra nemá žádnou cenu!-

Když jsme ze čtvrtého patra sestoupili do Husitské ulice, drobně mrholilo. Otec pravil ještě poněkud stísněným hlasem: -Von to má z toho boxu přece jenom vygumovaný!- A k tomu máti dodala: -Mně je ale líto Aničky. Ta to chytla, holka nebohá!- No, aspoň vidíš, jak ty na tom seš docela dobře, - pravil otec. A myslím, že měl pravdu.

NADLIDÉ

Vladimír Cícha

Nevím, proč jsem si nedávno opět vzpomněl na film *Nadlidé* z roku 1946. Snad proto, že z toho filmu jsem si nejlépe zapamatoval scénu ujiždějího nákladního automobilu, který řídil herec Struna, který bydlel od nás v sousední ulici. (V našem domě pak bydlela ve třetím patře Jiřina Šejbalová a v podkroví měl ateliér Vítězslav Nezval a po jeho smrti malíř Arnošt Paderlík). Možná, že ale ještě silnější připomínkou byl toho filmu název.

Minul čas oněch nadlidí, na které svůj národ povýšil Vůdce. Jeho sebevraždou a vítězstvím nad ním a jeho jím zmagorených armád. Svět a jeho obyvatelé se ale nemohou vyhnout změnám, které si v průběhu času sami sobě, ale hlavně počináním těch, kdož mají v ruce moc, politiků a tiskem, přivodili.

Některé proměny v čase chápu a považuji je vcelku za normální a nevyhnutelné. Sem patří samozřejmě technický vývoj a pokrok. A ten, jak se zatím zdá, navzdory některým negativním stránkám, dle úsloví, že každá mince má dvě strany, lze samozřejmě v celkovém dopadu považovat za pozitivní. Ale, není to jen tento úžasný technický pokrok a vývoj, kterým v průběhu času prochází svět.

Změnami a proměnami čas poznamenává život člověka i jinak, než úžasnými a většinou užitečnými vymoženostmi a objevy technickými. Technologie a technika nejsou filosofie a mezilidská komunikace. A ta se, zjednodušeně řečeno, stala od roku 1990 komunikací v rámci jediného systému plus globalizace.

Čas tedy postoupil o sedmdesát let a rok od roku roste a sílí skupina mužů a žen, kteří svými projevy a počináním nemají, dle mého názoru, k pasování se právě na shora zmíněné *nadlidí*, příliš daleko.

Tato proměna je, alespoň dle mého názoru, patrná víc a víc každým dalším rokem. Napadá mne: proč vlastně ty stále mohutnější Parády Hrdosti? Vycházejí snad takto do ulic filatelisté nebo holubáři?

A což stále větší požadavky tohoto hnutí lesbiček a homosexuálů na změnu mnoha věcí po generace běžných, platných a důvodných, nepřipadají normálně myslícímu člověku jako ignorace běžné logiky? (Ony neuvěřitelné, tím hnutím vyžadované změny, např. úpravy veřejných záchodů, zatím na universitách).

Zde musím se vši opravdovostí sdělit, že proti této komunitě jiného sexuálního založení nic nemám. Naopak, v jejich řadách je nespočet obdivuhodných mužů a žen, kteří velmi blahodárně poznamenali kupř. umění. Mám ale zato, ač se možná mýlím, že tato část oné komunity nepochoduje v ulicích dneska už snad každého většího města.

Lze slyšet argument, odkaz na Řecko a Římskou říši, rozhodně nikoli zcela heterosexuální. Kam ale postupná zhýralost římské společnosti v nemalé míře i ve věcech sexu všeho druhu vedla, ne-li k jejímu zániku? Co asi pomyslí si zvědavce sledující takovou Parádu Hrdosti ve společnosti svých nezletilých dětiček? Jistě, podívaná pro rodiče i dítky je to pestrá a snad i zábavná... jinak by se asi do ochozů rodinka nedostavila. Ale, co když ti zvědavější potomci zeptají se tatíka či maminky na to, proč ten pochod se právě tak jmenuje? Nač jeho účastníci jsou vlastně hrdí? Co tatík nebo matka asi by odpověděli?

MOUDRO ZÁSTUPŮ

Karel Pokorný

V uplynulém roce se nám nějak rozmnožila plošná lidová hlasování, plebiscity zvaná. Nápadné přitom je, že po každém takovém plebiscitu dochází k podstatnému zhoršení záležitosti, o které lid zrovna rozhodoval.

Osobně jsem zkušenost s něčím plebiscitu vzdáleně podobným udělal jen jednou. Bylo to na sokolské schůzi, které jsem předsedal, a na které se jeden z bratrů choval nepatřičně, až hulvátsky. Vyzval jsem ho, aby schůzi opustil, což odmítl. Taková situace má mnoho řešení a já jsem ve své rozvratnosti nezvolil ani jedno, ale – v bláhovém přesvědčení o jednoznačnosti situace – požádal přítomné, aby odchod onoho bratra ze scény odhlasovali. K mému zděšení se toho tvářil v tvář onomu bratrovi nikdo neodvážil a ruce zůstaly dole. Vzniklá situace pro mě pak znamenala ztrátu tváře, ve finále spojenou i s odchodem z jednoty, a to jenom následkem vlastního diletantismu. Už tenkrát jsem měl vědět, že přenechat v kritických situacích rozhodování davu je záležitost sebevražděná.

Normálně bych se o tom ani nezmiňoval, kdyby mě nedávno nenapadl jistý pan Cameron, tehdy bytem Downing Street 10. Ten položil davu, v tomto případě britskému, otázku, na kterou byla odpověď – jak se domníval – jasná. Ale to se také pěkně splet'. Nepochopil totiž, že o předmětu otázky – Evropské unii – je informovanost většiny Britů (podobně jako Francouzů, Italů, Poláků, Čechů nebo Řeků) značně omezená, že na unii sice nadávají, ale jenom tak, aby řeč nestála. Protože jejich povědomost o věci končí u toho, že jim třeba unie nedovolí nazývat špekáčky z pilin špekáčky. A na základě této neinformovanosti zvolí dotázaní podle nálady sebevčetně hloupost, i když se touto posléze třeba sami zlikvidují.

Chyby v jednání s davem jsou tak staré jako lidstvo samo. Kdyby třeba biblický Pilát ukázal zbičovanému Ježíšovi zadní vrátka a řekl mu: „Koukej vypadnout a ať už tě v Jeruzalémě nevidím“, tak nemusel být vláčen dějinami. Ale to ne, pan Pilát se chtěl zalíbit židovskému davu, a tak s ním kauzu Ježíš konzultoval. Aniž by uvážil, že dav humanity neznající si od souběžně probíhajícího svátku Pesach slibuje nějakou tu „ekčn“ a že takové ukřižování značně oživí monotónnost náboženských oslav.

Jistě, existuje i pár borců, kterým dav žere z ruky. Jedním z nich byl jistý Goebels, kterému v berlínském sportovním paláci dav odsouhlasil přeměnu Německa v hromadu trosek prostřednictvím totální války. Zpravidla je ale dav neřízenou střelou, která budí dojem, že se skládá pouze z hlupáků, ale tak tomu není. Hlupákem je dav jako celek, jeho složky mohou být jednotlivě téměř normální. Příkladem dav studentů protestujících na Staromáku proti hlavě státu je – přestože se asi skládá z lidí s poměrně vysokým IQ – bohužel davem blbcem, protože takové věci se v demokracii řeší volbami a ne pouličním pokřikem, který může být prezidentovi ukradený.

Ono je to skutečně tak, že ať se jedná o prvomájový průvod nebo demonstraci homosexuálů, vždycky je tam ta blbost obsažená, ovšem blbost, která může ve svých důsledcích – a to je skutečně neuvěřitelné – přinést i pozitivní výsledky. Je to trochu kacířské, ale možná, že budeme jednou vděční za Evropu bez Británie. A možná, že bylo nutné srovnat nejdříve tisíciletou říši se zemí, aby pak na jejím místě mohl vzniknout ten nejlepší stát, jaký kdy na německé půdě existoval. A že by bez kiksů pontského Piláta možná nevzniklo křesťanství, které v porovnání s náboženstvími ostatními není tak úplně nejhorší. Tím pádem by o Vánocích na Staromáku nestál vánoční strom, ale hřímál by tam Perun nebo by tam dokonce stálo zlaté tele. I když to pravděpodobně ne moc dlouho.

Takže teď už jen chybí, aby se ukázalo, že Donald Trump předvedl voličům během své volební kampaně ten nejlepší herecký výkon, jaký jsme kdy viděli. Aby posléze – k úžasu celého světa – dokázal nemožné a přinesl čínské "joby" zpátky do USA a mír do Sýrie, aby vyřešil otázku přistěhovalectví a k tomu obnovil rovnoprávnost mužů vůči ženám. Pak by opravdu nezbylo než hlasitě provolat: „Moudrost zástupů – maskovaná jako blbost - buďž požehnána.“ (*Mnichovský zVěstník*)

Ilse Aichinger - Den jako místo a dar...

Peter Žaloudek

Nacismus

Jedenáctého listopadu zemřela ve Vídni ve věku 95 let spisovatelka Ilse Aichinger. Německy mluvící literární kritici oceňují její tvorbu, především román *Die grössere Hoffnung* (*Větší naděje*), který považují za jedno z nejlepších děl v německy hovořící oblasti od skončení éry nacismu a druhé světové války. Já bych v souvislosti s jejím úmrtím rád poukázal na fenomén, kterému se říká „slovo jako projev charakteru, morálky a statečnosti“. Ilse Aichinger je pro mne typem spisovatele, jakých je v dějinách málo. Radí se k takovým velikánům ducha a morálky, jako byli v Čechách například bratři Karel a Josef Čapkové nebo prezident Masaryk.

Pocházela částečně z židovské rodiny a jako mladá dívka zažila na vlastní kůži zběsilost nacistů vůči Židům, babička a někteří další příbuzní zemřeli v koncentračních táborech. Její sestře Helze Michie, jenž byla jejím dvojčetem, se včas podařilo dostat do transportu dětí, které byly v roce 1939 speciálním vlakem převezeny do Anglie, aby tak unikly krutostem protizidovské pohromy, avšak Ilse to štěstí neměla, transport nestihla, a celou válku se pak musela s matkou skrývat, popřípadě pracovat v pracovním lágru. Matka, vídeňská lékařka, musela po převzetí moci fašisty svou práci okamžitě opustit a po nasazení pracovat jako dělnice. Válku obě v bídě a utrpení přežily, ale o všechno přišly. Ilse začala studovat medicínu, avšak v její duši vzplál ohníček spisovatelství a v primitivních podmínkách skromného podnájmu začala psát román, který ji učinil slavnou. Po několika semestrech se rozhodla studium medicíny ukončit – natolik ji přemohly myšlenky, které musela za každou cenu přenést na papír.

Ve svém románu nepopisuje hrůzy a zločiny fašismu a války přímo. Geniálním způsobem se dokázala vrátit do myšlení mladého člověka a popsat, jak všechny ty hrůzy prožívá dítě. V postavě Ellen ztvárňuje samu sebe. Malá Ellen by si jako všechny malé děti chtěla hrát s jinými dětmi, ale rodiče jí to v atmosféře pronásledování Židů nechťejí dovolit a ona to nedokáže pochopit. I ona chce nosit na hrudi připnutou židovskou hvězdu, podobně jako její kamarádi, a přitom vůbec nechápe, co to obnáší a jaké to bude mít následky.

Ocenění

V roce 1963 se Ilse provdala za tehdy již známého německého spisovatele Güntera Eichu a z jejich manželství se narodily dvě děti – syn a dcera. V roce 1972 manžel zemřel, po nějakém čase matka, a když při tragické nehodě zahynul i její syn, stáhla se Ilse z veřejného života. Jediným komunikačním prostředkem se světem byly její texty, hlavně lyrika, které s odstupem času publikovala, a za které obdržela mnoho ocenění. Přes svou obrovskou popularitu téměř neposkytovala rozhovory a jakýkoliv kontakt s novináři a médii kategoricky odmítala. Při příležitosti loňských

narozenin (narodila se 1. listopadu 1921, nikdo netušil, že za několik dnů zemře) odvysílal rakouský rozhlas Ö1 pořad, ve kterém zazněla část rozhovoru pořízeného v roce 1984, tedy před dvaatřiceti lety, kdy jí bylo 63 let. Pomalým, tichým hlasem hloubavého člověka pronesla několik myšlenek, se kterými bych se rád nyní se čtenáři podělil.

Autor a literární historik Hubert Gaisbauer (*1939) označil Ilse Aichinger v první řadě za spisovatelku, která „upřednostňovala mlčení před publikovaným slovem“. Ilse sama byla přesvědčená, že slova musí být před vyslovením nejdříve uložena v tichu nitra, kde musí dozrát, a teprve potom mohou být

odkryta a sdělena veřejnosti, podobně jako když peněžní měna musí být nejprve podložena zlatem. Sama na sobě zakusila, jakou moc mají slova, zvláště jsou-li zmanipulovaná či vyslovená ne na základě pravdy, ale lži. Zřejmě zde tkví důvod, proč prakticky nikdy neposkytovala rozhovory, proč nechrlila publikace jako na běžícím pásu, ale vždy až s odstupem let. Nejlepším potvrzením kvality jejích textů jsou nesčetná vyznamenání a ceny, které prakticky za každý z nich obdržela. Nemluvila do větru, a když neměla co říci, raději skromně a pokorně mlčela. Dnes zažíváme devalvací slova, a ta se na nás chrlí ze všech stran prostřednictvím výroku populistických politiků, jejich slibů a propagací, reklam či časopisů. Ale kolik jen prázdnoty, manipulace a klamu ve slovech dnešní doby je!

Když bylo Ilse 75 let, vyslovila diagnózu – ona, která kdysi chtěla být podle vzoru matky lékařkou – pro dnešní dobu: „Nemoc dnešní doby spočívá v tom, že nedokážeme držet pospolu, hlavně rodiny. Je to špatná doba. Jediné, co můžeme konstatovat, je, že nic nás nedrží pohromadě, že rozhodování závisí jen na jednotlivcích. Všem nám chybí vnímavost k osudu cizích lidí.“

V jejím románu *Die grössere Hoffnung* čelí skupina rasově pronásledovaných dětí světu zbavenému lidskosti. Mělo by stát za to nyní 70 let od doby, kdy spatřila světlo světa, do knihy znova nahlédnout a zamyslet se nad tím, co je právě dnes tak aktuální: „Kdo je cizinec? Vy, nebo já? Ten kdo nenávidí je mnohem větším cizincem než ten, kdo je nenáviděný. A největšími cizinci jsou ti, kteří ze všeho nejvíce se tu cítí být doma, ve své vlasti, ve svém domě...“ – píše Ilse Aichinger.

Říká se, že bychom měli pamatovat a modlit se za mrtvé, jinak musejí umřít znovu. Ilse Aichinger však tomuto tvrzení odporuje: „Nestačí jen, abychom si připomínali naše mrtvé. Mrtví se musejí rozpomínat na nás. Musí fungovat vzájemná ozvěna. Neexistuje svět mrtvých a živých, všichni jsme členy jedné velké, živé rodiny.“

Ilse Aichinger často psala také o strachu: "Musíme se naučit vnímat strach jiných, a to i přesto, že sami strach nemáme nebo nevíme, co to strach je... vnímat strach lidí na psychiatrických klinikách, v nemocnicích, ve věznicích, strach těch, kteří přesto, že byli odsouzeni právem, ho mají, vnímat každou formu strachu." Když občas stála v nějakém chrámu, ve kterém visel obraz znázorňující peklo a nebe, všimla si, že vlastně nikdy nepřichází nikdo ze strany "nebešťanů" k těm ubožákům v pekle, aby jim třeba jen podal ruku, sklenici vody či jinak je potěšil. Měla velice silné spolucítění s bližním bez ohledu na to, jaké byl pleti, smýšlení, náboženství, zavinil si své utrpení sám nebo mu ho způsobil někdo jiný. Výrazu "bůh" se vytrvale vyhýbala, odmítala ho psát, téměř nikdy jej nevy-slovovala. Zřejmě se jí zdálo, že se toto slovo vyslovuje příliš často, příliš lehkově a či pokrytecky, že je hodně zprofanované. Z těch nemnoha řečí, které veřejnosti poskytl, se zachoval jen jeden jediný rozhovor, ve kterém jej použila, ovšem v souvislosti se světem bank a burz: "Ty vyzařuj ze sebe strašnou bezbožnost a prázdnotu."

Den jako "domov"

V relaci zazněly také hlasy dvou dalších významných osobností. Německý spisovatel, vydavatel a prezident bavorské akademie krásného umění Michael Krüger (*1943) řekl: "Kdo se chce stát politikem, aniž by přečetl alespoň jedinou báseň Ilse Aichinger, ten bude špatným politikem." A známý rakouský spisovatel Peter Handke (*1942) dodal: "Stačí jedno slovo. A duše toho, kdo jej čte, se stane vidoucí." Ze všech myšlenek, které v pořadu o Ilse Aichinger zazněly, mi nejvíce do hloubi duše pronikla tato její slova: "Někdy přemýšlím o tom, jak udělat z místa den. Dny jsou snad ze všeho nejvíce 'místy'. Máme celý den, den nám tu je k dispozici. Byl nám propůjčený. Nevím sice, kdo nám ten den propůjčil, ale všechno v životě mi připadá jen jako propůjčené, počínaje dětmi, až ke knihám, všechno... Nevím ani, co to znamená mít vztah k vlastnictví, nedokážu si představit, že by mi něco, cokoliv, patřilo, nedokázala jsem to chápat už jako dítě, ztěžuje mi to vztah ke světu, je to pro mne příliš realistické...". Říká se, že domov je všude tam, kde se člověk cítí dobře nebo kde je mezi přáteli, kde se může věnovat tomu, co ho baví, naplňuje, co chce. Za domov označujeme všechno možné. Ale doposud jsem neslyšel, aby někdo za domov označil den: Den, jako něco, co mi bylo darováno, co mohu něčím naplnit, čemu mohu dát smysl. Den jako šance, aby se ze mě stal lepší člověk.

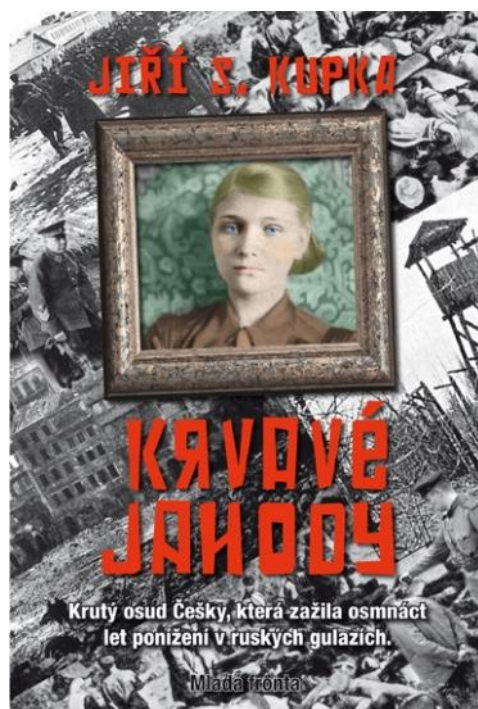
Začíná nový rok, přejeme jeden druhému vše dobré, dali jsme si dárky, někdy i předsevzetí. Kéž tyto myšlenky Ilse Aichinger – myšlenky o víře v dobro člověka, o smysluplném životě, o potřebě umět se ztišit sám před sebou, před svým Stvořitelem, o odvaze k útěku před hlukem a zběsilým tempem dnešní doby, o zájmu pro potřeby jiných a o dni jako o místě, které mi bylo darováno k tomu, abych ho naplnil dobrem a láskou – kéž tyto myšlenky inspirují a motivují nás všechny, aby z nás byli lepší a radostnější lidé.

ODTUD A ODJINUD

♠ O Praze vyšla v posledních letech řada publikací – v angličtině. John Banville: Prague Pictures – A Portrait of the City (nakl. Bloomsbury, 2015, str. 342) je jedna z nich.

Nejde o cestopis, nejde o román, není to turistický průvodce. Autor navštěvoval Prahu již v době bolševické normalizace, byl tam svědkem Sametové revoluce v roce 1968 a jezdí tam stále. Dějiny našeho hlavního města ho lákají od doby císaře Rudolfa II, vyznavače hvězdopravectví, alchymistů, kouzelníků a císařského matematika Keplera, pomocníka Tycha de Braha, objevitele tří zákonů o pohybu planet. Hradčany se spisovateli staly místem jak kouzla, tak intrik. Války, revoluce, povodně, nastolení sovětského komunismu, jeho odstranění a navíc dnešní politické a hradní trasy nedokázaly ublížit unikátní atmosféře tohoto krásného a melancholického města na Vltavě – píše John Banville. Rozmlouval s pražskými občany, našel mezi nimi přátele a s jejich pomocí místa, která si oblíbil.

♠ Jiří S. Kupka: Krvavé jahody (nakl. Mladá fronta, str. 205, třetí vydání vyšlo na konci r. 2016). Jde o vyprávění Věry Sosnarové, neskutečně silný příběh, který se skutečně odehrál. Věře bylo 14 let, když byla s mladší sestrou a matkou, ruskou emigrantkou uprchlou z Leninovy apokalypsy, zatčena v jejich domově v Brně roku 1945 stalinskými pochopy. Byly odvezeny na Sibiř, tábor nucené práce tam jejich maminku připravil o rozum, chtěla dcery a sebe sekýrou zabít, aby zkrátila utrpení, vojáci tomu zabránili, ale nechali ji umrznout. Sestry přežily a strávily v Gulagu 19 let

plných těžké otročiny, týrání, znásilňování, nakažení tyfem. Po Stalinově smrti se sestry vrátily do Československa, musely v SSSR ale přísahat, že o tom, co prožily, se nikomu ani nezmíní. Kolik ale jejich souputnic skončilo na Sibiři v neoznačených hrobech? Byly polity lysolem a svlečeny, jejich jakkoliv obnošené šaty a boty dostaly přežívající vězenkyně. Zvláštní náhodou vím o této tragédii díky mému v Čechách žijícímu kolegovi, stále si dopisujeme. Jeho syn, lékař, paní Věru Sosnarovou ošetřuje a drží nad ní přátelsky ochrannou ruku. Takže mám k dispozici několik autentických fotografií, dokonce i otisk dopisu paní Sosnarové, který poslala doktorovi. Je psán rukou a poukazuje na to, že pisatelka měla jen malé základy českého pravopisu, ale hluboký lidský cit. Poukazuje však na to, že čeština zůstala i po odvěšení do ciziny dorozumívacím jazykem obou sester. Je to poučení našim dětem, vnukům a vnučkám našťásti uniklým spárům bolševické tyranie, že bohužel již na jazyk svých rodičů zapomínají, pokud jej vůbec znají. Kniha by se měla stát povinnou četbou na školách v České republice.

♠ Studenti českých vysokých škol ve spolupráci se svými učiteli zkoumají fenomén vystěhovalectví. Jeho projekce dnes leží ve zcela jiné rovině než v časech pouňorové nebo posrpnové emigrace. A to nemluvě o opuštění vlastí od doby pobělohorské po rakousko-uherskou. Neziskový vzdělávací plán Encyklopedie emigrace vznikl u příležitosti Palachova týdne a hlavním mediálním partnerem je HlídacíPes.org. Encyklopedie má podobu interaktivní mapy, na které můžeme najít informace o nejčastěji vznesených dotazech týkajících se emigrace z různých světových oblastí a do cílových zemí. Tento naučný slovník dále vysvětluje důležité právní a antropologické termíny včetně důvodů opuštění nebo i dokonce útěku z domova. Jaký je rozdíl mezi emigrantem a uprchlíkem? (Lidovědemokratický jazyk Rudého práva si liboval užívat pejorativní slovo "utečenec", neměli bychom jej podle mého názoru používat). Hesla na sebe navzájem navazují a umožňují vyhledávání základů jednotlivých situací. Zpracování je srozumitelné i široké veřejnosti, nejen studentům spjatých oborů. Např. pojem kulturní šok se vysvětluje takto: Kulturní, emocionální a psychologická reakce lidí, kteří kratší či delší období pobývají v cizí kultuře hostitelské země. Tato reakce nebo dokonce i otrěs jsou způsobeny změnami, odlišnostmi, nedorozuměním nebo neznámým prostředím. Osoba vytržená z domácího života je nucena se přizpůsobovat novým a nezvyklým okolnostem. Může to být také postižení strachem, nejistotou, úzkostí, desorientací případně zmateností ve vztahu k neznámému jazyku, zvykům, pravidlům a společenským hodnotám. Emigrant si není jistý, co se od něho očekává a co může očekávat. Může to být doprovázeno pocity vlastní nedostatečnosti ústící v bezmocnost a ztrátu sebedůvěry.

Jak někdy začíná nový rok

Jana Reichová

Vánoce byly, Nový rok jsme oslavili a školní prázdniny již také skončily.

Máme téměř celý rok před sebou, no, budme optimističtí. Pravda, ty velké plány na různá setkání s přáteli, na zvláštní akce, které není dobře vynechat... to se někomu třeba trochu změnilo. Bude asi více klidu? U nás svým způsobem bude.

Když jsme se přestěhovali do Gosfordu, upozornila nás bývalá majitelka na pěkné krmítko pro ptáky, na zadní zahradě. Prý tady pečuje o ty krásné barevné "Rainbow Lorikeets" a dává jim celozrnný chleba. Řekla, že doufá, že budeme v opatrování těch ptáčků pokračovat.

Jistě, kdo z vás by řekl, že ne. Jednou nám ale někdo vysvětlil, že chleba není to pravé, co mají dostávat, tak jsme okamžitě zakoupili směs zrní, která byla určena právě pro ně. Vůbec jim to nechutnalo, zlobili se, poletovali nervózně kolem a tak jsme se vrátili k tomu chlebíčku. Přilétávalo jich pravidelně ráno a potom k večeru tak asi deset, možná někdy dvanáct. A když nebyl chleba na místě, sedli si na okno u kuchyně a žalovali. Bylo to radostné je někdy dokonce krmit z ruky.

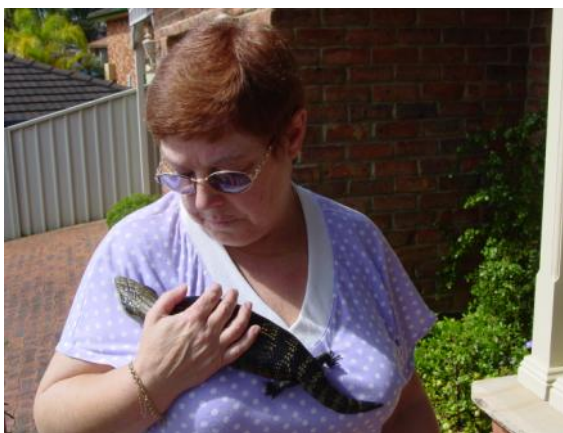
Večer to někdy nedozobali a pak se stalo, že přišel jednou possum - vačice. Vždycky kousek chleba sebral a někám hned utekl. Potom se vrátil, ale zase zmizel. Procházela jsem se tehdy po zadní zahradě téměř každý večer. Jednou possum asi neměl dost, ale to jsem netušila. Chodím si to tak polehoučku, vnímám vůně toho, co právě kvete a najednou šok! Něco mě táhlo za nohavici. On to byl ten possum, chtěl víc chlebíčku. Sotva jsem ho ale přinesla, jenom to popadl a zmizel. Bylo to ale hezké setkání.

Někdy na plotě bazénu sedala sova. Dalo se s ní docela chvilku povídat, než toho mého povídání měla dost a odletěla. Přes den jsme mohli vidět různé ještěrky a modré rybky - bluetangs, než si mnozí sousedé pořídili kočičky a nechávají je bohužel běhat kolem zahrady i v noci.

Ale zpět k těm ptáčkům. Ano, kupovali jsme jim ten levnější chlebiček, ale stále jsme je krmili. Potom přišla ta minulá podivná zima, velmi větrná, deště a bouřky. To bylo nečekané překvapení, když těch papoušků nebylo již jen deset, ale třicet a snad víc. K nim se přidávaly „magpies“ – australské straky, dokonce bílí kakadu „cockatoos“, někdy sedm až deset, a nakonec také krkavci. Chlebiček byl pryč okamžitě, ale papoušci lorikeets se dožadovali svého přídělku a to, že jsme kupovali stále více chleba, nebylo to nejhorší, ale strašlivý nepořádek, který nastal na zadní zahrádce, byl opravdu odpuzující. Nedalo se kam šlápnout. Snažila jsem se vyhánět ty velké ptáky, ale dělali si ze mne jen legraci.

Bylo to smutné rozhodnutí, ale pravděpodobně jen jediné možné. Přicházelo jaro, ptáčkové nebudou mít hlad a tak krmení po osmnácti letech bude muset přestat. Ta hejna a velcí ptáci si poměrně brzy zvykli k nám již nelétat, ale ti věrní lorikeets se čas od času objeví a pátrají, nebude-li tam pro ně přece jenom něco. Je to smutné, ale s těma mýma třesoucíma rukama a s tím, že manžel má nyní ještě více práce se mnou, nebylo jiné řešení.

Tak také takhle může začínat další rok. Nejsou tedy ptáčci, ale jsou zaplat' Pánu Bohu pravnoučata a ta nejmladší pravnučka právě začala chodit do školy. Přece je tam ale jenom nějaké to potrestání za ty ptáčky, naši pravnučku nebudeme vídat již tak často jako dříve. Když už ji nebude hlídat „milovanej“ děda a přísná babi, snad ji uhlídá paní učitelka.

VZPOMÍNKA NA MAMINKU

Vlastík Škvařil

Už delší dobu nestačím kroutit hlavou nad tím, že při každé sebemenší nepříjemnosti se objeví smečky kvalifikovaných utěšovatelů, neboli poradců, kteří chlácholí všechny „oběti“, které se našly v blízkosti nějaké mimořádné situace. Poslední dobou se jedná hlavně o univerzitní studenty a profesory, levičácká media a mnohé hollywoodské a umělecké hvězdy. A to mě přivedlo ke vzpomínkám na moji maminku a ten obrovský rozdíl mezi dnešní rozmazleností mladé generace a tehdejší pevností charakteru.

To co píšu, vím z jejího vyprávění a mého pozorování. Měl jsem ji moc rád, byli jsme si velice blízcí. Když řeknu, že to byla nejlepší maminka, jakou bych si mohl přát, není to přehánění. Ona by opravdu dala za nás život bez váhání. Narodila se ve Vídni v roce 1913. Její otec, můj dědeček, byl krejčí, a když vypukla první světová válka, musel narukovat. Její maminka, moje babička, byla v jiném stavu, moje maminka měla rok. Dědeček upadl do ruského zajetí, válku přežil, ale vrátil se domů až v roce 1919. Rodina nevěděla, jestli je naživu, celých těch pět let o něm neslyšela. Když se po válce Rakousko-Uhersko rozpadlo, Češi žijící v Rakousku se mohli rozhodnout, jestli se stát Rakušany anebo se vrátit do nově utvořeného Československa. Babička, budu ji tak dále nazývat z mého pohledu, se rozhodla vrátit se do Starého Poddvorova, ke své a dědečkově početné rodině, kde měla podporu, kterou potřebovala, zvláště když musela počítat s tím, že je možná vdovou. Určitě to bylo radostné shledání, když se dědeček vrátil domů. Poprvé se setkal se svou druhou, pětiletou dcerou, maminka měla šest roků a vůbec si ho nepamatovala. Postupně se seznámili a život pokračoval dál. Nebudu se zabývat všemi detaily, jenom se zmíním o několika podstatných událostech, které demonstrují její houževnatost a odvahu.

Maminka časem vystudovala a hledala zaměstnání. Jediná příležitost, která se naskytla, nebyla ideální, ale maminka vzala, co bylo k dispozici. Bylo to místo učitelky na Podkarpatské Rusi, která tenkrát patřila k Československu, v malé obci Uščorné. Po třídním cestování osobním vlakem, který zastavoval cestou na nespočetných místech, ve vlaku se netopilo, i když to bylo v zimě, moc toho nenaspala, a když konečně dorazila do cíle, měla samozřejmě velkou radost. Škola jí zajistila ubytování u jedné rodiny v malé světničce. Měli tam zatopené, maminka se po třech dnech zimy poprvé zahřála. Bylo to večer, měli pro ni ohřátou vodu, tak se konečně pořádně mohla umýt a nemohla se dočkat, aby už šupla do teplé postele.

Sotva zavřela oči a začala usínat, probudilo ji svědění na celém těle a mohla se uškrábat. Vstala a zapálila petrolku, aby zjistila, o co jde. Postel se hemžila blechami jako mraveniště. Vyhodila všechno povlečení i s duchnou ven do mrazu, noční košili, kterou měla oblečenou také, převlékla se do oblečení, které měla v kufru, a zbytek noci proseděla na židli u kamen.

Když se ráno podělila o svou zkušenost s majiteli domu, tak se velice divili. V té posteli prý spával jejich dědeček, který před týdnem zemřel a on si nikdy na nic nestěžoval. Těžko pochopit, jak to mohla zvládnout, ale nezbláznila se. Napsala dopis domů, nic se nedalo tenkrát řešit přes noc, musela tam vydržet další měsíc, než měl dědeček možnost za ní přijet, sehnat nové ubytování a koupit pro ni postel a nějaký nábytek, aby mohla bydlet sama.

Časem se seznámila s mým otcem, který pocházel z Jarošova u Uherského Hradiště a sloužil v Dubovém jako četník. Oženili se, v roce 1937 se narodil můj starší bratr Pepiček. Byli tam celkem usazení, když v roce 1938 Hitler rozhodl, že Československo musí dát Maďarům jižní část Slovenska a jih Podkarpatské Rusi. Slovensko se odtrhlo od ČSR a vytvořilo Slovenský stát. Nastaly určité spory mezi Slovenskem a Maďarskem, situace se zhoršovala, a myslím, že to bylo někdy v březnu 1939, když dostali všichni Češi ultimatum opustit Podkarpatskou Rus. Měli čtyřicet hodin na to, aby si sbalili každý jeden kufr s tím nejpotřebnějším a dostavili se na nádraží. Maminka sbalila hlavně věci pro Pepičku, moc místa v kufru na její věci nezbylo. Vzpomínala, jak byli zklamáni, když právě zabili prase a těšili se, jak si to užijí. To už byla těhotná se mnou, a o to bylo pro ni všechno těžší. Na nádraží byly dva vlaky, jeden pro muže a druhý pro ženy s dětmi, takže ani nemohly rodiny cestovat pospolu. Přes Slovensko je nepustili, museli cestovat přes Rumunsko, Jugoslávii a Rakousko. Přitom se začaly rozšířovat spekulace, že všichni muži byli postříleni. Muselo to být hrozné. Naštěstí se po několika dnech cestování sešli všichni ve zdraví doma v Hodoníně.

Byli jsme pod německou okupací, život pro většinu lidí pokračoval relativně normálně, válka se nám vyhýbala. Bydleli jsme u babičky a dědečka, dvůr se sousedy, mamčinou sestrou a jejím manželem byl společný a tam jsem přes den trávil hodně času s mojí sestřenicí Aničkou. Často nad hlavou přeletěly letky bombardérů za ohromného hluku a pokračovaly bůhví kam. My jsme jim vždycky mávali, přesvědčení, že nás určitě vidí také.

20. listopadu 1944 se jako vždy objevily bombardéry, my jsme jim zase mávali, ale tentokrát, místo aby pokračovaly dále, začaly kroužit a začaly padat bomby. Nastala velká panika, tatínek byl ve službě, a tak nás maminka sbalila a utíkali jsme se stovkami dalších lidí na nedaleké louky, pryč z města. To jsme už byli čtyři sourozenci, nejmladší Mireček měl jenom čtyři měsíce a tak byl v kočárku. Z luk jsme pozorovali tu hrůzu, ohlušující hluk a po výbuchu bomb desetimetrové krátery hlíny a trosky z budov, které byly zasaženy. Jak se později ukázalo, byly to americké bombardéry, které odstartovaly z Itálie s cílem zničit rafinerie v Severním Slezsku, ale kvůli špatnému počasí se musely vrátit a bombardovaly jiné rezervní cíle, mezi nimi bylo hodonínské nádraží. To už začalo pršet, nebyli jsme na to oblečení a tak maminka rozhodla, že jdeme domů. „Když tedy zůstaneme v té zimě a dešti, tak asi umřeme na zápal plic, tak jdeme domů, riskneme být zabití bombou. Co nás

čeká, to nás nemine.“ Po mnoha letech se maminka často bavila tím, když si vzpomněla, jak jsem ji během toho bombardování urgoval „mami, prosím tě řekni jim, ať už s tím přestanou“. Přece maminka má nějaké slovo! Přes tisíc domů bylo poškozených, 105 zničených a 117 lidí přišlo o život.

Brzy po bombardování jsme se odstěhovali do Nového Poddvorova, kde žilo hodně příbuzných babičky a dědečka, abychom se vyhnuli dalšímu možnému bombardování. Našli tam pro nás opuštěný domeček, bez tekoucí vody a bez elektřiny, ale byli jsme tam v bezpečí. Až do té doby v roce 1945, když se blížila fronta. Němci ustupovali, ale kladli velký odpor blížícím se Rusům. To jsme strávili několik dnů v hlubokém sklepe nějaké rodiny. Byly tam desítky lidí, dost nářků, když se země třásla výbuchy a ze stropu na nás padala hlína, nakonec to přestalo. Němci byli pryč, všude kolem plno Rusů. Byli jsme velice rádi, naše nadšení však trochu opadlo, když jsme přišli domů. Barák byl vyrabovaný, většina věcí pryč, knihy včetně vzácných encyklopedií vyházené na hromadě hnoje. Přece jenom „buržoani“ mají knihy, a tak to patří na hnůj. Plno oblečení, hlavně dětského také skončilo na hnoji, použili to místo toaletního papíru. Od té doby jsem nebyl nikdy do Rusů zamilovaný. Vzpomněl jsem si, že během okupace Němci nastěhovali na kratší dobu k babičce dva důstojníky, kteří se k nám chovali slušně, dávali nám čokoládu a jiné dobroty, které v té době pro nás neexistovaly. Naši byli vždycky vlastenci a tak se po válce, když kolem polských hranic po odsunu Němců byl velký nedostatek kvalifikovaných lidí, rozhodli pomoci republice. Odstěhovali jsme se do Bolatic, pět kilometrů od polských hranic. Dostali jsme byt na četnické stanici, kde otec nastoupil jako zástupce velitele stanice. Maminka šla do školy, kde měla nastoupit jako jediná učitelka. Když tam přišla, hned pochopila, proč nikdo nechtěl nastoupit. Okna rozbitá, jenom pár lavic a stolků, žádné vybavení. Maminka svolala rodiče, aby se představila, a požádala je, aby koupili dětem nějaké zápisníky a tužky, aby je mohla začít učit. Ale kdepak. Prý Hitler jim to dával všechno zadarmo a oni teď přece za to nebudou platit.

Tak to musela nakonec nakoupit sama, i když v té době státní zaměstnanci měli poměrně malé platy, protože měli zaručené zaměstnání, ne jako v soukromých firmách, kde platy byly mnohem vyšší, ale ne zaručené na delší dobu. Celá ta situace byla velice vyčerpávající, doma čtyři děti, žádná podpora, ale maminka se nevzdala a dokázala téměř nemožné. Po dvou letech, když už škola fungovala, se naši rozhodli vrátit do Hodonína, kde měla maminka rodiče a větší oporu.

V roce 1947 vstoupil otec do KSČ, protože byl zklamaný, že nás Západ opustil v Mnichově, i po válce. Ale za pár let, když viděl ve skutečnosti, co chtějí komunisté docílit, a jejich metody, tak s tím nechtěl mít nic společného a ze strany vystoupil. Také za to v budoucnosti trpěl. Po únoru 1948, kdy se komunisté uchopili moci, nastaly zlé časy. Do škol se nacpala komunistická levičácká propaganda. Učitelé, kteří byli zvyklí na to, že do škol se politika neplete, měli těžké se přizpůsobit. Četníci, vlastně „esenbáci“, se najednou museli úplně změnit. Zákony už neplatily jako dříve pro všechny, stranická rozhodnutí byla povýšena nad zákony a také na vlivné členy strany se nesmělo sáhnout. Zaměstnaly se „nové kádry“, těm co sloužili za první republiky, se nedůvěřovalo. Otec se těžce smířoval s novou situací, když například musel vyslechnout různé udavače a sepsat protokol, třeba když někdo přišel s udáním, že soused poslouchá Svobodnou Evropu. Často takový protokol donesl domů a spálil ho. Před námi to nemusel tajit, přestože nás ve školách nabádali k tomu, abychom udávali rodiče. My jsme měli správnou výchovu. Nejen pro poctivost a spravedlnost, ale také jsme se naučili samostatnosti jak v myšlení tak i v tom, jak si organizovat život. Ve Skautu a Sokole jsme se také naučili moc pro budoucí život.

Nakonec to dopadlo tak, že otce vyhodili z SNB, protože říkal pravdu, nebyl „politicky korektní“. Dnes nejsme od toho také daleko. Maminka ztratila bezdůvodně své zaměstnání jako učitelka, nebyla ve straně, a taky proto, že jsme jako rodina nebyli nadšenými komunisty, a jak jsem se později dozvěděl, měl jsem v posudku, že jsem byl vychován v „benešovském duchu“. Spolu s tatínkem pracovala potom jako dělnice v elektrárně, nakonec se nad ní smílovali a nechali ji pracovat jako vychovatelku v družině mládeže, kam chodily děti po škole a byly tam, dokud si je rodiče nevyzvedli. Otec pracoval jako závozník a nakonec jako udič ryb. I když sloužil u bezpečnosti více než 25 let a tím měl mít právo na policejní penzi, tak nedostal nikdy ani haléř. To byla odměna za jejich obětavé služby pro republiku. To jsem popsal jenom několik příhod, které dokumentují, jak to měli lidé těžké, ale nikdy nepotřebovali žádné „counselors (poradce)“ na utěšování, jako dnes, kdy se ta rozmazlená a přecitlivělá generace, včetně univerzitních studentů, rozbřečí jak malá děcka, když nedostanou, co by chtěli. Asi by potřebovali řemenem místo utěšování. Ale to jsem už úplně politicky nekorektní. Ještě bych dodal, že maminka byla vždycky pozitivní a plná optimismu. Měla pevnou vůli, nikdy nenařkala, radovala se ze života, měla radost z každého úspěchu kohokoli v rodině, milovala náš všechny, i když jsme občas vyvedli něco, co jsme neměli. Dožila se 89 roků, zemřela za čtyři týdny po mé předposlední návštěvě v Hodoníně. Všichni říkají, že byla už dost nemocná, ale vydržela, aby mě aspoň ještě jednou uviděla. Ještě pořád mi moc chybí. Budiž jí země lehká a snad nashledanou.

Ženy české, matky české!
Slib si dejme a v něm stůjme:
pro blaho své drahé vlasti
všecky síly obětujeme!

Nejen muž buď hrdý na to,
že dá všecko pro svou vlast;
vzhůru, ženy, my též chceme
na oltář svou oběť klást.

Muž, ach, ten má meč svůj ostrý,
rámě, sílu – muž má všecko;
ale outlá, slabá žena
jen své srdce a – své děcko.

Dítě! - toto jméno sladké
ženě nebem daný dar,
matky, nejdražší co máme,
dejme vlasti v její zdar.

Prvním slovem lichotivým,
prvním sladkým celováním
český zvuk jim v duši vlejme
s věřlým vlasti milováním.

Jmenujte jim slavné otce,
vyliťou pro právo krev,
řekněte jim, jak se znovu
hrdě zvedá český lev.

Ať z nich vzrostou reci statní,
jako lípy, jako doubce;
ať z nich máme Břetislavy,
práva hájce, zloby zhoubce.

Ženy české, matky české!
Jediná nám budiž slast
vychovatí naše děti
pro tu slavnou, drahou vlast.

**Víte kdo napsal v roce 1843
tuto báseň?**

**PÁBITEL NEUMÍRÁ
(B. H. +3. 2. 1997)****Vladimír Cícha**

Sestřička v bílém odchází od postele
Podobá se andělu
Ještě chvilka a on dozví se
Jak andělé vypadají

Těm pak převypráví
Svůj život
Poví jim o tom
Jak myslitelé a filozofové
Vyvedli jej z fakulty právní
Do skutečného života
Aby jej zhodnotil a prožil mnohonásobně za nás
Aby na ulicích a v hospodách moudrosti filosofů ověřoval
Aby jazyk český umocnil novou dimenzí, magickou silou slova
Aby nám pomáhal nalézat perličky v hloubi duše
Perličky slov, nálad, pocitů, vnímání drobných věcí
Abstraktní i skutečnou cenu obyčejného života
Aby založil jedinečnou burzu s akciemi pábení
Aby jinak objevil půvab kapičky rosy
I závodního motocyklu
Nádheru života a častou pošetilost smrti
Aby se mílovými kroky ubíral českou literaturou
Stříbrnou nití imaginace spojuje klasiku s modernou
Aby neschopnost opustit psací stroj Perkeo
Ohnula jej k úplatkům moci
Ale aby se ze všeho vyznal se střízlivou přesvědčivostí
Ač ne hrdina, přece ne zbabělec...
O tom jak viděl svět a život jak asi snad
Vídá jej Jackson Pollock
Ve svých plátnech
Složitých a přece jednoduchých
V relativitě pohledu
A jak do svých hostinců vcházel v kabátě z čiré originality výrazu
Majitel absolutního sluchu pro řeč hovorovou

Starý muž, života básník
Otevřeným oknem pokoje dívá se k Vltavě

A pak, padáje prostorem
Usmívá se snad spokojeně
Zatímco jím nakrmení holoubci
Vzlétají vyděšeně k nebi

Zazněly hudba smuteční a vážná slova
Odešla duše do nekonečného Všehomíra?
Nevím... vím jen, že skončil se život
Ale že Pábitel neumírá...

*„Myslím si, že pokud zpackáte výchovu svých dětí,
tak už moc nezáleží na čemkoliv jiném, co uděláte.“*

Jacqueline Kennedy Onassis

PODZIM/JARO 2017

21

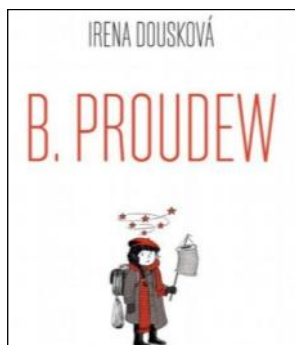
From: Dana Blatna
[mailto:blatna@dbagency.cz]
To: redakce@cechoaustralan.com
Subject: Knihy současných českých autorů v angličtině -
www.palavapublishing.com

Vážená paní Semenová, s velkým zájmem jsem si přečetla rozhovor s Vámi v jednom z posledních čísel Listů Praha 1 a rozhodla jsem se Vám napsat. Ráda bych Vás informovala o vydání dvou knih současných českých autorů v angličtině, a to v nově vzniklém nakladatelství Pálava Publishing. Jsem si jistá, že právě mezi krajany žijícími v zahraničí je o takové počiny mimořádný zájem – obě knihy pojednávají poutavě o životě v naší zemi ve druhé polovině 20. století, o lidech, událostech, mentalitě, radostech i strastech, a to navíc s humorem, vřidností a věřím, že i s tím správným pozitivním nábojem, který v současné době myslím tak všichni potřebujeme.

Irena Dousková: B. Proudew
Původní název: Hrdý Budžes
Překlad do angličtiny: Melvyn Clarke

- Vazba: brožovaná, s klopami,
počet stran: 171, nakladatel:
Pálava Publishing, datum vydání:
červen 2016, cena: 270 Kč

Mimořádně úspěšný, mnohokrát dotiskovaný český best-seller. S přispěním divadelní dramatizace, opakovaně uváděné Českou televizí, se stal Hrdý Budžes jednou z nejznámějších českých próz vydaných po sametové revoluci v roce 1989. Jen v České republice se prodalo více než 65 000 výtisků. Kniha vyšla v překladech již v osmi zemích - v Německu, Bulharsku, Maďarsku, Polsku, Slovinsku, Bělorusku, Bosně a Hercegovině a na Ukrajině, nyní vychází v překladu do angličtiny. Z předmluvy Ireny Douskové k anglickému vydání: „Když jsem v září 1970 nastupovala do první třídy základní školy v Příbrami, okresním městě asi 50 km od Prahy, tak současně s mou povinnou školní docházkou právě začínalo neveselé období známé jako takzvaná normalizace. Doba opětovného lámání charakterů, ztráty důstojnosti, převlékání kabátů a ničení životů, především těch profesních. (...) Takové je zhruba pozadí, na kterém se odehrává příběh mé dětské hrdinky, Heleny Součkové. Není to politická satira, ani sonda do velkých dějin druhé poloviny dvacátého století. Nicméně jejich odraz v našich malých životech je nedílnou součástí mé knihy. Děti, se svými radostmi i trápeními, jsou chtě nechtě zasaženy a ovlivňovány konáním dospělých, které sotva mohou plně chápat. Zároveň ale často dokážou dění kolem sebe vnímat a pojmenovat daleko ostřeji a mnohdy přesněji, než jejich dospělí okolí vůbec tuší a než by kdy bylo ochotno připustit.“

Irena Dousková se narodila roku 1964 v Příbrami. Vystudovala Právnickou fakultu Univerzity Karlovy, právnické profesi se ale nikdy nevěnovala. Pracovala jako knihovnice, dramaturgyně kulturního centra a dále většinou jako novinářka. Od roku 2006 se žije psaním knih, divadelních her a scénářů. Žije v Praze. Patří k nejúspěšnějším současným českým prozaikům.

Největší popularity se dočkala její volná trilogie o Heleně Součkové – Hrdý Budžes, Oněgin byl Rusák a Darda. Všechny tři knihy autorka adaptovala do divadelní podoby; všechna představení se stále s úspěchem hrají v pražských divadlech. Za hlavní roli v inscenaci Hrdého Budžese, která se doposud dočkala více než sedmi set repríz, získala její představitelka Barbora Hrzánová nejvýznamnější české divadelní ocenění - cenu Thalie.

Překladatel knihy Melvyn Clarke se narodil v roce 1956. Vystudoval český a slovenský jazyk, literaturu a historii na School of Slavonic and East European Studies v Londýně. Od roku 1990 žije většinou v Praze a okolí. Mezi jeho nedávné překlady do angličtiny patří tyto knihy: O popisu editované Alicí Jedličkovou (On Description, Akropolis, 2014), Vánoce v Čechách Kamily Skopové (Christmas in Bohemia, Akropolis, 2012) a Dům za mlhou Ester Staré (The House Beyond the Mist, 65. Pole, 2015). Od roku 1999 moderuje Czechlist, velmi aktivní online překladatelské diskusní fórum. V současné době vyučuje překladatelství z češtiny do angličtiny na jazykové škole Belisha Beacon School v Praze.

Martin Fahrner: The Invincible Seven
Původní název: Steiner aneb Co jsme dělali
Překlad do angličtiny: Andrew Oakland

Vazba: brožovaná, s klopami, počet stran: 194,
nakladatel: Pálava Publishing, datum vydání:
4. červenec 2016, cena: 270 Kč

Autor vypráví příběhy několika generací své rodiny a sleduje tak poměrně podrobně více jak padesát let českého poválečného vývoje. Počínaje dnes hodně diskutovanou situací německé menšiny, která zůstala v poválečném Československu, ruskou okupací na konci šedesátých let a následnou perzekucí, dostává se až k Sametové revoluci v roce 1989 a za ni.

Autor o knize: „Můj tatínek byl opravdu fotbalista a později pracoval na vlečce, babička rozsvěcela výhybky na nádraží v Lysé nad Labem a maminka působila na očním oddělení, kde mi ošetřovala drobnější zranění ze skal... Skutečné lidi i skutečné události jsem si však domýšlel, aby zapadli do mé knihy, a mnohé jsem si úplně vymyslel, protože jsem nechtěl vytvořit deníkový záznam a také mi v tom bránila úcta k soukromí mých blízkých. Hlavním důvodem však bylo, že jsem chtěl vyprávět příběhy postav hledajících v životě to nejcennější: jeho hlubší smysl. Svou knihou bych rád vzdal hold každému, kdo toto úsilí nevzdává.“

Publicista Ondřej Horák o knihách Martina Fahrnera:

„Nikdo jiný asi dnes v české literatuře neumí být vůči svým hrdinům tak empatický a zároveň natolik přesný v popisech současného života ve světě, v němž člověk může dělat téměř cokoliv, ale málokdy tím něco změnit.“

Z předmluvy Martina Reinera, českého nakladatele knihy a oceňovaného spisovatele, k anglickému vydání: *„Martin Fahrner mluví o nejdůležitějších věcech života tak, že baví i dojímá. Má sílu, která dokáže přesvědčit i velké skeptiky, že se v životě vyplatí hrát na straně dobra. Což – v současném kontextu – není malé poselství.“*

Martin Fahrner se narodil roku 1964, vystudoval Pedagogickou fakultu v Ústí nad Labem a dramaturgii na pražské DAMU. Působil jako divadelní dramaturg, ale živil se také jako topič, vyráběl keramiku, byl průvodcem ve Vysokých Tatrách či řídil kamión po celé Evropě. Je spoluautorem několika divadelních her a divadelní hry pro česká divadla také vyhledává a překládá je z angličtiny do češtiny. Jeho kniha Steiner aneb Co jsme dělali se dočkala výtečného přijetí čtenáři i kritiky a vyšla v češtině již ve dvou vydáních. V německém překladu ji vydalo prestižní nakladatelství Piper, ve slovinském pak Mladinska knjiga. Nyní vychází v překladu do angličtiny.

Andrew Oakland je překladatel prózy, poezie a biografii z češtiny a němčiny. Mezi přeložené romány patří Peníze od Hitlera Radky Denemarkové (Money from Hitler, Canadian Scholars' Press/Women's Press, Toronto, 2009), Zlatý věk Michala Ajvaze (The Golden Age, Dalkey Archive Press, 2010; tento překlad se v roce 2011 dostal do užší nominace prestižní překladatelské ceny Best Translated Book Award, vyhlašované portálem Three Percent) a Prázdné ulice téhož autora (Empty Streets, Dalkey Archive Press, 2016). Andrew Oakland žije v Brně.

- Příběhy o cestách za svobodou

System, který vládl v naší zemi před rokem 1989, bránil občanům svobodně uplatnit jejich talent a schopnosti. Cyklus České kořeny ukazuje příběhy lidí, kteří odchodem z Československa tuto svobodu získali a dokázali ji využít.

Hned několikrát v naší novodobé historii hromadně odcházely za pohnutých okolností desetitisíce zpravidla vzdělaných a schopných lidí ze své vlasti. Dokumentární filmy cyklu České kořeny tvoří mozaiku příběhů Čechů žijících v zahraničí. Zaměřují se na jejich hodnocení rozhodnutí začít nový život v cizí zemi. Čím žijí jednotlivci i rodiny, jak se cítí jejich potomci, zda jako Češi nebo občané země, v níž vyrostli? Cílem je ilustrovat rozmanitost přístupů i vyrovnání se s tím, že tito lidé mají často dva domovy.

Každý díl, věnovaný jedné zemi či městu, zachycuje vyprávění několika osobností. Dokumenty jsou k dispozici na DVD. Hotové díly odvysílala ČT a jsou promítány doma i v zahraničí.

“Jako matky a dcery jsme spolu propojené. Moje máma je mojí páteří, drží mě zpříma a na správné cestě. Je mou krví a zajišťuje, že proudí dostatečně a silně. Je tlukotem mého srdce. Nedokážu si představit svůj život bez ní.”
Kristin Hannah

*Krásný Svátek matek
14. května 2017*

Horálkovic rodina a zvířena I.

Autorka Eva Střížovská psala dosud hlavně o svém putování za krajany v zahraničí (pět knížek - Austrálie, Texas, Kalifornie atd.). Kromě toho uvedla v tiskový život poučné i zábavné publikace s názvem Český kalendář (22 ročníků).

Nyní vydává novou knížku. Je to první díl rodinné sagy prošípané osobitým humorem. Knižka kromě rodinných příběhů zahrnuje i zkratkovité události doby od roku 1890 do současnosti.

Kromě mnoha černobílých fotografií v celé knize je i barevná příloha a barevná obálka. Cena brožované publikace je 200 Kč, v Evropě 10 EUR a v zámoří 10 USD i s leteckým poštovním.

Kontakt: strizovska@seznam.cz

DVA ROKY NA KALAHARI (pokračování 5 - dokončení)

Miloš Ondrášek

Muži se vydávají na lov ve skupinách po třech-čtyřech, nikdy osamoceně. Jejich cílem je ulovení velkého zvířete, které poskytne mnoho masa, vnitřností, tělních tekutin, kostí a kůže. Pokoušejí se vyhledat kulhající nebo jinak indisponovaný kus, lov je pak snadnější. Zjevně nemocné či velmi vyhublé zvíře ignorují. Honební zbraní je luk a šíp s doletem až do sta metrů a přesným zásahem na 25 metrů. Před příchodem železa zakončovali šípy trnovým výběžkem obratlů antilopy skákavé. Lovci musí projevit neobyčejnou opatrnost a zručnost, aby se k plachému zvířeti přiblížili. Do jejich loveckého repertoáru patří zejména antilopa, gazela, žirafa, buvolec, pakůň či přímorožec. Drobnější zvířata jako jsou antilopí mláďata, osinák, hrabáč či prase bradavič-né loví kyjem, tak jako dropy a jiné těžce vzletávající ptáky hnízdící v křoví. Vybírají z hnízd jejich vajíčka. Znají kladení pastí a ok. Noháče afrického, zajícovitého a malému kloka-nu podobného hlodavce vypichují z nor, které jsou až čtyři metry hluboké. Akáciovou pryskyřicí na sebe napojí pružné pruty, na jeden konec nasadí špičatý parůžek chocholatky a tímto nástrojem dostanou noháče na pekáč. Křováci zásadně nezabíjí více zvířat, než potřebují k okamžitému nasycení, soutěživost při lovu je zcela neznámá. Nezáleží na tom, kdo kořist ulovil, důležité je to, aby měla celá tlupa co jíst. V době nouze nebo loveckého nezdaru se Křováci odhodlají zahnat lva od stržené oběti a přiživit se. Lvy ale Křováci nikdy nezabíjí v přesvědčení, že člověk se často přemění ve lva a naopak. Kalahari lidé jsou mírumilovní, války nevedou a k vraždě dochází zcela výjimečně, i když jsem viděl, jak se dva bratři pobodali. Ten více zraněný, z rány na zádech mu vytékala zpěněná plicní krev, mlčel a nejevil známky bolesti, útočník ale velmi nařikal. Bral újmu a trýzeň na sebe. Slon domorodci pronásledován nebyl, jed-nak pro svou mohutnost a obranyschopnost, luk a šíp by asi na jeho usmrcení nestačily, navíc hodnota slonoviny byla neznámá. Dominantní byl snad mytický důvod, Křováci věří, že v těle slona je na neurčeném místě alespoň kousek lidské bytosti a tu nechťejí zranit.

I když má maso ve výživě Křováků víceméně doplňkovou hodnotu, oheň a lov samotný jsou velmi důležité z hlediska sounáležitosti rodiny a celé pospolitosti. Úlovek symbolizuje přetrvávající tradici. Je chápán jako společný majetek skupiny. Několikrát jsem se dotazoval, proč Křovák nevyjde na lov sám, odpověď byla vždy stejná: maso se brzo kazí

a úlovek musí být dopraven do tábora co nejdříve. Jeden muž by takový úkol nezvládl, tělo velkých antilop může vážit i několik metrů. Padne-li zvíře ve vzdálenosti větší než 20 km od tábora, maso se zpracuje na místě. Rozřeže se na pruhy široké kolem 5 cm, rozvěsí na den dva ve větvích stromů nebo keřů a částečně usušené se ve svazcích přenese do tábora. Výhod takto konzervovaného masa si všimli burští přistěhovalci, sušení masa upravili a praktikují je dosud. Maso nejprve nasolí a navrství na hromadu, aby došlo k samovolnému odpuštění tkáňových tekutin. Po dvou dnech se maso rozřeže na pruhy, nikoliv napříč svalovými vlákny, ale napodél. Někde se maso ještě naloží na noc do salinitrového láku aromatizovaného koriandrem, pepřem a případně cukrem, anýzem nebo česnekem. Pak se pověsí tam, kde proudí vzduch, usušené vydrží nechladené i po mnoho měsíců. Na farmách jsem vidával komory, místo stěn jemné drátěné pletivo, vzduch se tam dostá-val ze všech stran, na hácích tam viselo uskladně-né maso. Vzhled takto konzervovaného masa se odráží v jeho pojmenování: biltong. Afrikánsky jsou zadní čtvrtě "bil" a "tong" jazyk podle tvaru konečného produktu. Biltong je připravován z masa domácího skotu i divoce žijících přežvý-kavců a často se požívá bez dalších kuchyňských úprav.

Křovák vydávající se na lov má na levém rameni zavěšenou brašnu z jemné kůže antilopy černo-uché. V brašně má luk, toulec a šípy, krátký oštěp, nůž a náradí na rozdělení ohně. Luk je vyroben z prutu žluté grewie, tětiva z usušené šlachy širokého zádového svalu přímorožce šavlorohého. Šíp se skládá ze čtyř částí. Tělo šípu, tak jako oštěp jsou vyrobeny opět z prutu žluté grewie. Hrot je nasazen na tuhém rákosu a napojen prout-kem prosvirníku, všechny části jsou upevněny akáciovou pryskyřicí. Dříve byla špice vyrobena ze zaostřené kosti nebo dikobrazího ostnu. Po příchodu Evropanů zjistili Křováci, že není tak nesnadné vyrobit ji a to daleko účinnější z kousku starého železa nebo ostnatého drátu. Viděl jsem jak kuli hroty buď za studena anebo rozžhavením v jednoduché polní výhni. Toulec se zhotovuje z kůry akácie a oba konce jsou uzavřeny vyčině-ným šourkem samců lesoně kudu. Šíp nemá razanci usmrtit zvíře na místě. Hrot je opatřen jedovatou látkou získanou z larev brouků čeledě mandelinek. Larvy jsou nalézány v kořenech kor-kovníků dobrých 20 cm hluboko v písku, naleziště jsou tajná a otcové je svěřují pouze synům. Látka vymačkaná z larev nemá okamžitou účinnost. Někdy trvá dva-tři dny, než šípem zasažené zvíře padne a je dohledáno. Může být 45°C a třicet kilometrů klusu za den není nic neobvyklého.

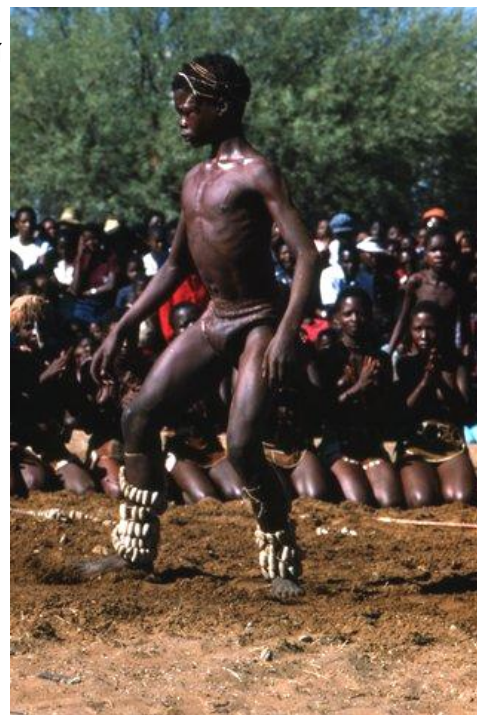
Je k tomu zapotřebí neobyčejná stopařská schopnost a fyzická zdatnost. Lovci za zasaženým zvířetem běží v drobném klusu, nezastavují se, a jediným posílením je narychlo uříznutý kousek jednoho druhu kaktusu. Rozžvýkaná dužina zřejmě zahání žízeň a současně snižuje pocit hladu. Dokonce prý zvyšuje bystrost a vytrvalost. Jed získaný z larev mandelinky má hemolytické vlastnosti, všiml jsem si, že postižené zvíře ztrácí schopnost vidění, nemůže „zaostřit“. Člověk ovlivněný touto látkou trpí nevolností, horečkou a někdy i komatózní smrtí. Protijed Křováci neznají. Toxin se musí dostat do krevního oběhu, maso ovlivněného úlovku je požitelné. Přesto se místo vpichu otráveného šípů vyřízne. Rozdrcené larvy se nepoužívají čerstvé, jsou přechovávány s velkou pečlivostí i po dobu několika měsíců v dutém parůžku chocholátky a těsně před lovem rituálně rozetřeny v moždíři vyrobeném z jamky na kyčelní kosti žirafy.

Jakmile je úlovek dohledán, hlava padlého zvířete je odříznuta za čepovcem (krčním obratlem) a celá i v kůži jako pochoutka upečena. Kůže z těla zvířete se ale opatrně stáhne po jejím naříznutí ve střední linii hrudi a břicha. V této projekci se také otevrou tělní dutiny a zvíře se vykolí, vyjmou se všechny vnitřnosti. Dostupná krev se buď hned vypije anebo v koženém vaku (při jeho pohybu se nesrazí) donese do tábora na prejt, ale bez krup a majoránky. Prvolovec má právo na játra upečená na místě, ostatní lovci se také přživí, jsou vyhladovělí po namáhavém lovu. Nic nesmí přijít nazmar. Jestliže je ulovena březí samice, lovci vypijí plodové vody a fetus se zkonzujuje. Ani bachorový obsah nepřijde vniveč, zažitina se vytlačí a tekutina buď vypije, nebo uschová do vyfouknutých pštrosích vajec. Dršťky se nasucho vyčistí. Bachor pak slouží k přenášení tekutin. Čepec, kniha a slez se zkonzumují tak jako střeva. Výjimku tvoří část od dvanačterníku po konečník, usuší se na provázky. Vemeno je pokládáno za lahůdku, před upečením na ohni se mléko nechá vykatat a vypije. Nad býčí láskou, jak bývala varlata uváděna na jídelním lístku jedné přední pražské restaurace, někteří Křováci ohrnují nos, jiní si na nich pochutnají. Obyvatelé Kalahari ovšem mají svá tabu týkající se potravy. Pštrosí vejce, jedno vydá za dva tucty drůbežích, prý jsou vhodná k jídlu jen pro staré ženy. Požívání masa malých zvířat má svůj řád předurčený pohlavím, věkem a manželským stavem strávníka. Něco je jen pro mladé, něco jen pro svobodné, něco jen pro ženaté, i počet dětí hraje důležitou roli. Maso a orgány se všeobecně pečou na otevřeném ohni nebo zahrabou do žhavého popela v jámě. Dnes mají Křováci železné kotlíky s přivařenou trojnožkou, nemusí být ani zavěšeny, ani jinak podepřeny. Vaření v těchto kotlicích je však podmíněno tím, že je k dispozici voda, ke které je vlastně přístup jen na vesnicích se studnou. To již ovšem znamená modernizaci kuchyňské úpravy, tak jako zadělávání prosnou nebo kukuřičnou moukou na placky, což Křováci před programem pomocných akcí neznali. Dlouhé kosti uloveného zvířete se rozštípnou před nebo po upečení resp. uvaření, morek se sní nebo použije při vyčiňování

kůží. Po stažení se přikolíkují srstí k písku, podkoží seškrabe a přikryje směsí lidské moče, zvířecího tuku a mozku. Změkčuje se hnětením a potíráním cibulemi pouštních rostlin. Takové koželužské opracování trvá dva týdny. Kožené zástěrky ani muži ani ženy nikdy neodkládali. Z vyčiněné kůže se také zhotovují vaky, brašny a řemínky. Jeden Křovák mi dal „vybíjaný“ řemen na kalhoty, používám jej dodnes. Křováci většinou chodí bosí, zřídka nosí opánky z nevyčiněné suché hřbetní kůže velkých přežvýkavců. V době velké nouze se suchá kůže rozdrtí a sní. Kožešina šakala čabrakového a psa ušatého se cení k výrobě přikrývek a čepic.

Velká přizpůsobivost k počasí a denní či noční teplotě ještě neznamená, že se Křováci nepotí, zejména ženy si stírají pot stěrkou vyrobenou z částí žirafích žeber. Bez jakékoliv újmy se po celý život nemyjí, kálí v těsné blízkosti svých chýší bez jakéhokoliv sanitárního opatření. Tělesnému odpařování během velmi teplých dnů se brání tak, že si lehnou do mělké, listím vystlané jámy, do které se vymocí. Občas k nám přišel mladík, který si říkal v českém překladu Sedm motorů, to byla údajně jeho pracovní kapacita. Žádal o práci kolem domu. Ta pak spočívala v tom, že si lehl pod moruš, dal si kámen pod hlavu a spal. Jednou, když se vzbudil, požádal o vodu, manželka jeho posunkům porozuměla a dala mu sklenici vychlazené vody. Po napití se Sedm motorů zoufale chytil za hlavu a začal naříkat, nikdy předtím nepil studenou vodu a zřejmě měl nějaký problém se svými zuby. Stejně v Ghanzi zubař nebyl, jen jedna malá nemocnice, spíše ošetrovna, v mé době s jedním doktorem a několika ošetrovatelkami.

Znalost pouštní ekologie a zvířat živých i po vykolení se v životě obyvatel Kalahari projevuje nejen v biologické rovině, odráží se také v jejich společenském systému. Muži se od dětství nezajímají o nic jiného než o lov, stále sledují chování divoce žijících zvířat, poznatky pak předávají z pokolení na pokolení. Na Kalahari taková osnova platí. Křováci stále věří, že všechna zvířata byla kdysi lidmi.

VZPOMÍNKY JANA KOŠNARA NA ZAČÁTKY V AUSTRÁLII

(pokračování 17)

Jiný kraj, jiný mrav

Před lety létali Američané a Australané velice rádi za obchodem do asijských zemí. Nejenom že tam ještě lidé pracovali skoro za nic nebo jen hrst rýže, ale co se tam vyrábělo lacino, mohlo se prodat na domácím trhu s velkým ziskem. Tenkrát tam ještě bylo zvykem nejen vzít vzácného návštěvníka na večeři, ale též mu poslat na noc holku do postele. Takzvaní „Westerners“ nebyli oblíbeni proto, že využívali jejich pohostinnosti, ale ještě více proto, že se na místní lidi dívali shora a dávali jim najevo, že jsou něco lepšího. Nechávali v nich pocit méněcennosti. To asi proto, že se neřídili hesly bývalého prezidenta Masaryka jako já, a tím jsem si získal dost velice dobrých přátel, více úcty a těšili jsme se jeden na druhého.

Ano, v cizině se člověk nesmí chovat panovačně nebo povýšeně, ale chodit s kloboukem v ruce. Pro mě to též znamenalo snažit se přijmout jejich způsob života a pokusit se alespoň umět poděkovat v jejich řeči. Čínsky „Še Še“ – to je mandarínsky a pravopisně, většina Číňanů ale mluví nářečím „Hokijien“ a poděkování zní „Tor Če“. Poděkování v Malajsií a Indonésii je „Terima Kasi“. Univerzální pozdrav a uvítání je „Salamat Datang“. Dále jsem si pamatoval Masarykovo rčení, že každý z nás je v cizině vyslancem svého národa a celý národ bude posuzován podle chování toho jedince. Slušné chování mi bylo vštípeno už maminkou a tatínkem a na základní škole, takže jsem se nemusel přetvařovat, choval jsem se normálně a tím mi bylo umožněno se hodně naučit z jiných tradic a kultury.

V Singapuru jsem navázal upřímné přátelství s rodinou, které se podařilo utéci z komunistické Číny. Chtěli si vybudovat novou existenci v rámařství, ale bez předešlé zkušenosti v tomto oboru. S mou radou a pomocí se jim to podařilo a byli za to velmi vděční. Nebrali zboží od nikoho jiného jenom od nás. Při každé návštěvě jsme šli společně do evropské restaurace na večeři, kam by oni sami nikdy nešli a já jsem s nimi šel na nedělní oběd tam, kam chodili oni a jedl přesně to samé jako oni. Naučil jsem se jíst polévku jako chod poslední a ne první. Jediné co jsem už nechtěl, byly syrové prasečí uši naložené v octě. Podle nich je nejtěžším úkonem zachytit dřevěnými hůlkami burské oříšky. Jinak neexistuje žádný určitý způsob jak jíst hůlkami, důležité je, aby se člověk najedl. Naši vidličku pokládají za barbarskou, protože my s ní do jídla bodáme, zatímco oni si hůlkami s úctou jídlo jenom do úst podávají.

V Kuala Lumpur jsem udělal velkou chybu a svého hostitele asi velice nevědomky urazil. Když se ptal, jak mi chutnalo, řekl jsem, že všechno, mimo té polévky. To bylo ale to nejdražší, protože to byla polévka z pravé žraločí ploutve. Jeho sekretářka mi poté prozradila, že jeden talíř té polévky stál sto dolarů.

Taipei, Taiwan neboli bývalá Formosa. Byli tam dva společníci, kteří zaměstnávali několik malířů. Podle fotografie nebo námětu namalovali cokoliv olejem na plátno. Ať už to bylo z Paříže nebo z Austrálie, podle našeho přání a potřeby. Obrazy jsme rámovali a několik let šly velice dobře na odbyt.

Při mé první návštěvě jsme mluvili během večere o všem možném, i o tom, že rád tancuji. Vzali mě do taneční haly s velkým počtem děvčat a každá měla číslo. S několika jsem tancoval a při odchodu se mě ptali, která byla nejlepší. Řekl jsem jim to číslo, a když jsem se vrátil do hotelu, ta holka už na mě čekala v posteli. Dal jsem jí deset dolarů a poslal ji zpátky. Druhý den jsem navrhl, že když s tím budou souhlasit, tak při mých dalších návštěvách se budeme společně bavit, ale i s manželkami, evropským způsobem, a já budu mít možnost se více naučit o jejich způsobu života.

Vznikla z toho tradice, že nás pět vždy šlo na pekingskou kachnu, která, jak říkali, se jí natřikrát. Nejdřív kuchař přinese na stůl celou upečenou kachnu. Vyjme prsa a rozkrájí je na tenounké nudličky. Ty se balí s nakrájenou cibulkovou natí do malých lívanečků a namáčí hůlkami do švestkové omáčky. Druhý chod jsou nakrájené všechny zbylé kousky masa z kachny, které se jedí s rýží. Potom kuchař přinese polévku z kostry a zbytků kačeny. Bylo se vždy na co těšit a přátelství bylo dlouholeté a trvalo i potom, co ty obrazy už nešly a nebyl jsem jejich zákazníkem. Na kachnu Peking Duck jsme se ale scházeli dále...

Indonésie

Nejbližší asijský národ s 230 milióny obyvatel na sever od Austrálie. Skládá se ze 17 ostrovů a mluví se tam 300 jazyky. Sice nejbližší, ale tam jsme naše zboží ještě nedodávali. Nedalo mi to a moc jsem o té situaci přemýšlel. Také mě úřady a jedinci varovali, že to není země na export, ale dobrá jediná na levnou dovolenou na Bali. Tenkrát byli běloši varováni australskou vládou

kvůli osobnímu nebezpečí a také loupeže tam byly na denním pořádku. Když už má někdo něco vyřizovat v Jakartě, varovali od opuštění hotelu pěšky a radili používat jenom hotelové taxíky tam a zpátky. Dostavil jsem se na předem sjednaný rozhovor s úředníkem australského vyslanectví. Po vyslechnutí mých záměrů jenom kroutil záporně hlavou. Hezky a trpělivě mi vysvětlil, že kdyby šlo o export jídla nebo minerálů, snažili by se mi jít na ruku a být nápomocní. Něco tak luxusního, co my jsme vyráběli, nemá v té zemi žádnou šanci. Vzal mě k oknu a ukázal mi lidi, jak v ulici hledali na chodníku něco k jídlu, co někdo předtím odhodil. Řekl jsem mu, že jsem si této situace vědom, ale že taky podle mých informací deset procent obyvatel žije na takové úrovni jako obyvatelé Austrálie, a že jsem doufal, že mi je pomohou najít a tím umožní navázání obchodního styku. S tím už si vůbec nevěděl rady. Ale měl skrytou radost, když mi četl paragrafy z vládních zákonů Indonésie, kde si chrání svůj dřevařský průmysl, hlavně vývoz dřeva Ramin z ostrova Kalimantan - dříve Borneo, a žádné výrobky ze dřeva nebo na dřevě nejsou povoleny dovážet do Indonésie. Nedalo se nic dělat, bylo to černé na bílém a tak to mělo skončit. Nechtělo se mi ale s prázdnou zpátky a přemýšlel jsem, co dělat. Hlavou mi probíhalo, jak náš tatínek často říkával: „Můžeš být hloupý, ale musíš si umět poradit.“ S uklížečem v hotelu jsem vyměnil moje boty za opánky a košili a kalhoty za obnošené věci. Ruksáček na zádech jsem pomazal hlínou z květináče a už jsem nevypadal na člověka, který by stál za přepadení. Našel jsem blízký místní trh - v Asii se tam všechno odehrává a vyrábí. U prvního člověka sedícího na chodníku, který se pokoušel dát rámeček dohromady, jsem se zastavil. Ruksáček dolů a ukázal jsem mu vzorky našich lišt. Domluvit jsme se nemohli, ale bylo vidět, že se mu líbilo, co viděl. Ukazoval, abych zůstal na místě. Odešel a za chvíli přišel s člověkem mluvícím anglicky. Zájem o lišty byl, ale zase jen o několik metrů od několika vzorků. Peníze na větší

množství nebyly, ani znalost vyřizování bankovních a lodních dokumentů. Požádal jsem o seznámení s nějakým agentem nebo firmou, která by měla znalost, možnost a zájem se o vše starat, zastupovat nás a brát od místních rámařů to malé množství od každého a sestavovat z toho objednávku hodící se na loď za pětiprocentní komisi.

Teď už zbývalo jenom, jak obejít a vyvrát na zákaz dovážení dřevěných výrobků. Když jsem zjistil, že Singapur je „volný přístav – Free Port“ a do Indonésie nejsou omezení, měli jsme vyhráno. Vyjednal jsem s naším lodním agentem v Singapuru, že za dvouprocentní komisi budeme posílat zboží na něho a on to přijme, přepíše adresu a lodní dokumenty a pošle to dál do Jakarty. Tímto způsobem vše dobře fungovalo.

Dokonce se nám podařilo v Indonésii prodat za 300 000 dolarů ročně. Byl to další obchodní úspěch.

Osobně jsem byl svému životu vděčen, že jsem měl příležitost tolik vidět a poznat. Obzvláště v zemích tolik vzdálených od Česka, kde je vše úplně jiné a vůbec ne podobné zemím v Evropě. Při tom všem ale bylo náročné po delší době, při každé další návštěvě si pamatovat rozdíl mezi *nasi lemak* (vařená rýže) a *nasi goreng* (smažená rýže) v Malajsku. I když je to Asie, jsou tam mezi každým místem velké rozdíly. V zemích ovlivněných čínskou a malajskou kulturou se vždy musí nechat něco na talíři, aby si nemysleli, že nedali dost najíst. Právý opak v Japonsku, kde by to samé znamenalo, že jídlo nechutnalo.

Japonsko je velice čisté, ale všechny další asijské země kolem velice špinavé a přelidněné. Evropan si musí čistit zuby s vodou z lahve. A nikdy neví, kdy přijdou břišní křeče z jídla. Výjimkou je Singapur, kde prezident Lee Kwan Yew vyčistil město, žádná kriminalita a ani papírek na ulici se nesmí vyhodit. Celá cesta z letiště je lemovaná pruhem orchidejí po obou stranách silnice. Japonsko uchvacuje tím, jak si zachovali svoji kulturu a přitom dokázali být technicky nejvyspělejším národem na světě. Sayonara.

Československý ústav zahraniční bilancoval ve svém Bulletinu svoji činnost za minulý rok.

Jeho bohaté a různorodé aktivity zahrnují významnou podporu krajanům po celém světě.

Předseda ČSUZ Jaromír Šlápota rád připomíná, že spolupráce s Čechy žijícími v zahraničí má nejrůznější charakter, odvislý od specifik té které země. Spektrum, kde se ČSUZ pravidelně angažuje a pomáhá, je velmi široké. V roce 2016 přispěl ČSUZ na Reprezentační a matu-
ritní ples Školského spolku Komenský ve Vídni, uhradil náklady na dovybavení šaten české

mateřské školy Ferdy Mravence v Daruvaru a zakoupil tamním dětem magic box, finančně přispěl Svazu Čechů v Republice Chorvatsko na Sympozium o českém jazyce, nechal zhotovit bustu T. G. Masaryka pro Českou besedu Sarajevo v Bosně a Hercegovině. Zakoupil interaktivní tabuli a další technické vybavení pro katedru bohemistiky univerzity v běloruském Minsku, uhradil předplatné časopisů pro české školy v Chorvatsku, kde také přispěl finančně na učebnice pro žáky českých škol. Pro školy v Daruvaru a ve Vídni zakoupil výtvarné a sportovní potřeby, uhradil předplatné časopisů pro katedry bohemistiky univerzit v Moskvě, Petrohradu, Kyjevě, Lvově, Minsku a Baku, finančně přispěl na vydávání časopisu Čechoaustralan, vybavil českou literaturou knihovnu české základní školy v Daruvaru a zakoupil interaktivní tabuli a pojedy k interaktivním tabulím pro školy Školského spolku Komenský ve Vídni. To je jen část z obsáhlého a chvályhodného seznamu štedré a smysluplné podpory Československého ústavu zahraničního českému jazyku, vzdělávání a pokračující osvěty v zahraničí, které si velmi ceníme.

Fenomén HUDBA...

Alena Klímová-Brejchová

Celé věky zní na Modré planetě tóny – hudba, která více či méně působí na emoce člověka. Starodávny spisovatel Fabre d'Olivet ji zajímavě dělí na hudbu světskou, posvátnou a dokonce nebeskou. Není bez zajímavosti, že hudbě byl odedávna přisuzován božsky vznešený původ. Umění kombinovat zvuky tak, aby harmonický zvukový vjem navodil v nitru člověka kladné a tolik potřebné emoce prý dokonce přesahuje umění slova – umění poezie. V té se básník vydává čtenáři, kdežto hudbě je posluchač vydáván. Jisté je, že ne na každého jedince působí stejný druh vyluzovaných tónů a ne každý zažívá stejně silné emoce při poslechu různých druhů nástrojů, prezentujících hudební kreace z pera Stvořitelem povolaných a mnohdy i nepovolaných tvůrců.

Harfa, trubky, buben, činely, nástroje strunné, klávesy a dnes všudypřítomná elektronická hudba. Orfeova lyra i starodávne barbita, božská želva dávných Řeků, lahodné svatební písně z doby velké básničky Sapfó jsou, zdá se, dávno zasuty v čase a přehlučeny decibely vzrušujících a extatických módních skladeb! Je to samozřejmý odraz doby. Je však jisté, že hudba odedávna podbarvovala chvíle lidského zrození, svateb, svátků... ale i válečných peripetií a úmrtí. Tvorba zasvěcených mistrů tónů vždy dokázala navodit stav duše, ve kterém jsme naplnění štěstím a hlubokým mírem, stav, kdy se vznášíme v moři božské harmonie a zůstáváme bez touhy a bez přání. Náboženské rituály hovoří o posvátné hudbě. Má moc působit na naše spirituální Já a my s jejími vibracemi rezonujeme. Smíme být prostřednictvím tónů inspirováni kosmickými silami. Mnozí z nás již dnes, v naší moderní současnosti, dokážou využívat jejich příslušné vibrace k relaxaci i k navození meditačního stavu, který v nás nastoluje kýžený stav mysli, a takto se tedy stává hudba i muzikoterapií lidské duše. Je známo, že melodie nástrojů produkované hudby působí jak na rostliny, tak i na zvířecí populace.

Už dávný Pythagoras byl přesvědčen o blahodárném účinku hudby na lidské zdraví a psychiku, za předpokladu, že je správně používána. Je nutné zkušeně

přihlídnout k duševnímu stavu každého jednotlivce. Učil, že je možno hudbou usměrňovat a odvádět i negativní emoce, jakými jsou smutek, přehnané vzrušení, hněv, strachy i iracionální touhy, přílišná vznětlivost. Pak se ona... hudba, stává lékem.

I daleko mladší filozof - Schopenhauer, napsal, že vliv hudby je pronikavější a silnější, než tomu bývá u jiných druhů umění, a to přímým působením na naše city a tím i na lidskou duši. Má transcendentní dimenzi i metafyzické síly a inspirovaný skladatel ve své tvorbě dosahuje splnutí se spirituální sférou...

Není však možné nezamýšlet se nad stavem některých současných žánrů hudby a nad jejich tvůrci. Nad skladbami plnými disonancí, nabitými extatickými rytmy, které připomínají dobu dávných pohanů či drogami ze známých kaktusů ovlivněné šamanské exhibice a rituály. Pravidelné a sluch ničící bubnování, podia plná svíjejících se a zpocených kytaristů, hudební kreace hardrockových kapel, podbarvené k epilepsii vedoucími světelnými výboji. Ohlušení... sršící efekty... ohně připomínající inferno, temná oblečení živých upocených „ikon“, kovová symbolika Zla. Tohle tedy, z nějakého neuchopitelného důvodu, vyhledávají dnešní mladí lidé, kteří se v těžko definovatelném opojení touto nervy drásající hudbou kymácejí pod pódii svých hudebních božstev a se vztyčenými pažemi připomínají obilné pole, rozvlněné větrem. Decibely – zničující hluk, duše drtící rytmus... výron temných emocí, eskalace hlubinných vášní, extáze v davovém efektu. Ano, dav je vydáván napospas i této „hudbě“! Proč? Proč je toto evidentně neblahé dění pro lidská stáda potřebné? Co skrytého musí vystoupit na povrch, co potlačené je takto odhalováno, odblokováno? Výdej energie stotisícových enkláv tanečníků na technoparty a posluchačů těchto megalomanských hardrockových produkcí je nezměřitelný! Tato „také hudba“ rozhodně není božskou sladkostí a není poslouchána v osamění vlastního ticha s hlavou v dlaních. A přece existuje a používají ji, tíhnou k ní doslova miliony mladých jedinců. Nic však není na tomto kamenném globu náhoda. Vše má svůj hluboký smysl a lze tedy věřit, že děj je správně konstruován pro naše nutné dozrávání.

Snad tedy v budoucnosti odhalíme pravý účel megakoncertů, technoparty, loveparád, které v Německu dokonce zabíjely. Nákladové nádraží v Duisburgu v roce 2010 je toho svědkem. Jediná přístupová cesta vedla tehdy k ohraničenému prostoru, kde se tísnilo za účelem poslechu „Hudby Lásky“ snad půl milionu lidí. Tunel přivodil smrt jednadvaceti z nich a několik set mladých posluchačů-tanečníků bylo zraněno. Hrůzným dojmem působí technoparty, kde na odpadky pokrytých, zdupaných polích a zablácených loukách, bez hygienického zařízení, se pod zničujícím vlivem té nejhluchnější hudby, hodiny a hodiny kymácejí v žalostném stavu zdrogovaní teenageři, naše milované děti, naděje národů, budoucnost lidstva. Je dobré se ptát, proč se v době našich předků tohle dění nemohlo odehrávat? Proč nebyl

potřebný tento výdej přebytku a zřejmě nahromaděné energie? Vždyť odpověď je nasnadě. Už není nutné si chléb svůj vezdejší vydobývat v potu tváře. Tělesná aktivita mladých energií nabitých těl se přenesla z dřívě těžce obdělávaných polí, luk a lesů do potem čpějících posiloven a na megalomanské platformy technokoncertů, přehnaná demokracie podkopala zdivo dnešní morálky a příkazování vhodného a zakazování zavrženíhodného v těchto končinách západních kultur neexistuje. To poslední snad našťáší!

Co se děje s dušemi těchto viditelně cosi hledajících a ještě „ne-vidoucích“ mladých jedinců? Jejich niterný sluch je vyřazen. Se sluchátky vbodnutými do uší je jejich vlastní ticho řízeně zapleveleno, ničeno, okupováno disonancemi, hlukem. Všichni se zděšeně tážeme, proč je na planetě nevidaných krás i léčící hudby právě tohle dění, které však jistě není náhodné. Má vyšší záměr, potřebný rozměr? Má tato směsice drsných tónů a disonancí vygenerovat negativitu z vědomí těchto decibely ovlivněných a ohlušených tanečníků, má odbourat, vyplavit temné emoce stresu, nedůvěry v sebe a okolní svět, eliminovat beznaděj? Věřící člověk má tendenci odpovědět - Ano!

Vždyť prý i myšlenka lidská má subtilní energii, která je na hranici „nehmoty“ a má schopnost sublimovat do shluků jakýchsi pohyblivých mračen. Totéž se může dít i s vibracemi záhadných emocí, které se vznášejí nad enklávami tanečníků různých mega-setkání. Kam odplují mračna této odloučené energie, nad kterými částmi lidské populace se shluknou – vybijí? Je na místě obava o další vývoj jedinců této planety? Je tento vývoj kýmsi záměrně řízen? Co je očkováno do niter našich dětí...? Je jejich mysl záměrně přeprogramována jakousi šedou eminencí? A proč? K čemu doopravdy je poslech této ne-krásné a temnými emocemi inspirované „hudby“, zůstane zřejmě ještě dlouho otevřenou otázkou. Pokud je za tím jen tupý obří masový byznys nejen drogových dealerů, hlad po slávě dýdžejských hvězd a neschopnost dnešních politiků, pak je to tragické. Potom však na tom neseme společnou vinu. Snad však vše zlé je dobré k pochopení, že tudy cesta nevede. Snad tedy zbývá společná víra a představa, že pánové Bach, Beethoven, Mozart, Dvořák, Smetana, Janáček, Chopin, Wagner ale i Vangelis, Petr Eben a další a další kosmem inspirovaní tvůrci zasáhnou včas. Že svou hudbou vyléčí znejistělé a podvedené duše našich milovaných dětí, a že na dobré změny neblahé schizma naší doby... Kéž se tak stane!

VILA LE CORBUSIER

Marta Urbanová

Pan B., záhadná postava v našem městečku byla vyvedena černou tuší. Bydlel dole u zámku v domku, který podpírala víra, že si ho vítr neodnese. Kdysi lepenková střecha porostla býlím. V létě rozkvítala miniaturními kvítky. Domeček s jednou místností chránila lípa. Proschlá, otlučená od blesků. Strom invalida, na jehož uschlém kmeni si kdysi postavili hnízdo čápi. Proto nikdo neměl to svědomí uschlý peň odstranit. Proto, jako kdyby díky ptákům, celý strom dosud žil v plné síle. A snad proto, že v domečku nebyla izolace, rozlézalo se po stěnách vlhko. Malovalo na omítce podivné obrazce, v nichž se dalo s jistou dávkou fantazie vidět jiný, tajemný svět. Snad to byl důvod, proč pan B. se v něm naučil žít a dokonce v něm i žil. Snad to byl pravý důvod, ty mokré mapy vztlínající a nesoucí chlad, proč pan B. chodil v zimě v létě v dlouhém černém zimníku, hlavu pod baretem jako pod deštníkem a kolem krku měl až k očím omotanou šálu. Když šel po ulici, šly jen jeho oči. Takže se nedalo usuzovat, že byl někdy mladý, že někdy neměl starý černý kabát a baretku, stínidlo před světem. Každý by řekl, že se už tak oblečený narodil.

*„Nejdůležitější věc, kterou může otec
pro své děti udělat, je milovat jejich matku.“
Theodore Martin Hesburgh*

PODZIM/JARO 2017

29

Že ho někdo shůry vytvaroval do starého černého solitéru. A posadil ho do nejmizernějšího domečku dolů k zámku. Domek byl přilepený k silnici a jeho omítka byla blátem od aut vystříkána, až okny nebylo vidět. Ani ven, ani dovnitř.

Jakkoliv byl pan B. uzavřený do sebe, uměl mluvit a naučil se číst. Nejen česky, ale i německy, anglicky a francouzsky.

Nikdo ve městě netušil, jakým zázrakem se mohlo stát, že se seznámil s jednou mladou paní, že ho vzala na vědomí, že se s ním, nemluvou, dala do hovoru, že ji začal navštěvovat. Že v tom nerovném páru vzniklo přátelství, ba dokonce láska.

Mladá paní, malířka, učitelka v lidové škole umění byla vdaná. Její manžel učil na devítiletce. Měli se rádi, rok po svatbě prožívali ještě líbáanky a koupili si úzký domek ve staré části města u kostela. Oba hráli v místním ochotnickém spolku divadlo. Ve volných chvílích on sportoval, jezdil na kole a ona doma malovala obrazy. Ne realistické, to ne, ale obrazy viděné a vnímané její fantazií. Obrazy črtané rozmáchlými tahy štětce, krajinu a postavy výmluvné, zvláštní, bizarní. Obrazy, kterým nikdo nerozuměl, na které se dalo dívat hodiny a hledat v nich nějakou realitu či sám sebe.

Její manžel je nepochválil, nepostál u nich, nic z umění v nich nenacházel.

„Co to má jako být?“ někdy se zeptal.

„Copak to nevidíš?“

„Bohužel nemám ty správné brýle.“

„Tohle je sen, který se mi zdá, který mě vrací do minulých životů. Tady je řeka. Voda se na jaře nevytlívá z břehů, pokojně si teče korytem. Neohrožuje okolí.“

Na jejím břehu jsme měli dům. Na sluncem zalité zelené louce stál jeden jediný dům. Ten náš. Nevzpomínáš si?“

„Byl aspoň od Corbusiera?“ pokusil se o vtip.

Hodila po něm štětec.

Pan učitel ho se smíchem zachytil. Nevěnoval jejím výmyslům valnou pozornost. Mávl jen rukou. Byl nad věcí.

Jednou, po několika letech od svatby, po několika letech, v nichž nepřišlo dítě, které by rozjasňovalo dům, šla k zámku. Měla v úmyslu malovat labuť. Ptáky symbolizující věrnost. Posadila se v parku, který patřil všem, na lavičku. Neměla v ruce skicák, nepotřebovala ho. Obrazy si ukládala do svého nitra, odkud se samy vynořovaly, když si sedla před malířský stojan a poté se kladly na plátno podle její nálady. Na hladině jezírka se labuť zrcadlily. Každá z páru měla dvě těla, dvě hlavy. Jednu nad hladinou, druhou obrácenou hlavou dolů. Asociací obrázku došla k Ledě s labuťákem. Už Leonarda de Vinci provokoval tento mýtus ke ztvárnění. S milencem převtěleným do živočišné říše v hlavě se vracela domů. Vyšla ze zámecké brány a kráčela po chodníku kolem kdysi zámeckých, do jednoho mostu stavěných, malých domečků v řadě nahoru k náměstí. Zdálo se, uviděla známou postavu. Vysokou, štíhlou v černém kabátu, s čepicí jakou má na autoportrétu

celník Rousseau. Snad viděla, že stojí na ulici proti ní a drží v ruce paletu. Hleděla na něj jako očarovaná a v tom okamžiku, kdy ho spatřila, cítila, že ji zasáhl Amorův šíp, v tom okamžiku věděla, že ho miluje. Aniž se na ni podíval, aniž promluvil. Zpomalila a v transu ho pozorovala. Ani nevěděla, jak se minuli.

Přišla domů jako omámená a začala ho malovat. Obrazy nebyly podobné celníkovi. Byl na nich muž, z každého vyzařovalo teplo a ona cítila, že přímo žár. Manželovi nic nevysvětlovala, nemohla si pomoci a malovala muže ve všech podobách. Nikdy neodcházel, vždy jí kráčel vstříc. Dokonce začala obdivovat Corbusierův styl, jeho puristické vily s pásovými okny a vizionistické projekty Zářících měst. Vila se zahradou na střeše stála na pozadí každého obrazu a on z ní vycházel.

On. Nejvzdělanější člověk ve městě.

Jednou, až po rozvodu, neodolala, znovu ji vábila do zámeckého parku vize Ledy a labuťáka. Odtamtud měla na očích jeho domeček, jeho téměř slepá okna. Tam na něho myslela, tam si na něho počkala a sama ho oslovila.

„Mistře!“

Zastavil se.

„Mohu vám dát otázku?“

„Prosím.“

„Byl byste stoupencem brutalismu?“

Neodvrátil se a nepokračoval v cestě. Pozorně se jí zadíval do tváře a chvíli přemýšlel.

Posléze odpověděl: „Kladl bych důraz na urbanistickou stránku architektury, na dostatek zeleně a světla.“

„Výborně.“

„Proč tahle otázka?“

„Postavila jsem pro vás dům. Le Corbusierovu vilu. Sice jen na plátně, ale pro vás.“

To ho zaskočilo a posléze přesvědčilo. Šel se podívat.

Obrazy nevisely na stěnách, ale byly postaveny u stěny na sobě, na podlaze. Začala je rozestavovat kolem nábytku, zatímco on si sundal kabát a šálu. Zůstali naproti sobě stát. Ona s úžasem nad jeho pravidelně řezaným obličejem, on nad množstvím a barevností svých portrétů. Stáli tak celou věčnost, aniž potřebovali promluvit. Vše bylo řečeno mlčením.

Jejich návštěvy přerostly v lásku, která trvala několik let. Lidé chápali, že ona dává ze svého mládí. Co dává on, nikomu nešlo na rozum. Starý člověk bez koruny. Co může nabídnout? Nikdo s ním moc řeči nikdy nenadělal, nikdo ho pořádně neznal. Jen se drželi starého přísloví: Ke starému stromu nepřivazuj růži.

Její obrazy nedostávaly jiný rozměr. Byly tvořeny ve stejném duchu, pro jednoho a téhož muže,

na jejichž pozadí jako v mlze bylo tušit domy, z nichž vychází a v nichž má domov jejich láska. Platonická, utajovaná, žár horké krve nebo něco nadpozemského. To nedalo celému městu spát.

On nikdy nechválil její díla slovy. Ale úžasem, který pramenil z jeho očí, teplem vyvěrajícím z jeho blízkosti. Jeho obdiv ji celou zahrnoval, proudil k ní a zahříval ji. Byla šťastná. Když spolu pili kávu, jako by ji přes stůl hladil tím, jak držel ouško hrníčku, tím že jeho černý kabát a barety visely na věšáku a ona měla ten vzácný dar vidět, že jeho antický řezaný obličej patří jen jí.

Ani si za těch vzácných chvil nestačila všimnout, že mu zbělely vlasy. Pro ni byl víc reálný v obrazech než ve skutečnosti.

Když zemřel, našli jsme v jeho nuzném domečku závratnou částku peněz. Jen tak v šuplíku vzorně naskládané bankovky podle velikostí. Celoživotní úspory. Všichni v městečku žasli. Donekonečna o tom hovořili. Ale nemohli jí z nich nic dát. Pan B. si na ni v dědictví nevzpomněl.

„Určitě nečekal, že zemře,“ odpověděla, když se jí omlouvali.

Od jeho úmrtí nenamalovala jediný obraz. Sice dál učila ve škole, ale často se po městě pohybovala jako v jiném světě. Lidé ji potkávali a bylo jim zřejmé, že je nevnímá. Podezírali ji, že je pod vlivem alkoholu. Po sametové revoluci už do parku k labutím nechodila. Zámek i park se vrátily majitelům. Brána pro veřejnost se uzavřela. Park, o který se desítky roků školní děti staraly, měl bránu na bytelný klíč. Od té doby už v parku nekončil prvomájový průvod a park se na noc zamykal. Už to nebyl park městečka jako dřív. Při vzpomínce na staré časy, jí muselo vytanout na mysli, že jednou po ochotnickém představení jí daroval manžel růži za hlavní roli. Až po několika letech našli tu uschlou růži na hrobě pana B.

Potom co ji ze školy propustili, spálila všechny Le Corbusierovy vily a prodala dům. Říkalo se, že odešla na léčení.

Do městečka se už nevrátila.

DUHOVÁ STOPA – Rozhovor s malířkou Bedříškou Znojemskou

Alena Klímová-Brejchová

Vstupuji do nevelkého přízemního bytu v novější pražské zástavbě, na kopci nad řekou Vltavou. Je zároveň i ateliérem vynikající malířky B. Z. Pokoje, ba i ložnice, s výhledem na pěkný lesík a louku, jsou doslova zahlceny obrazy. Jsou všude a já na ně oslněna hledím... Po chvíli mne uchvacuje jakýsi energetický vír - barvy obrazů se překrývají, bohatnou, houstnou ve spektru duhy a technika jasů a stínů spěje k dokonalosti. Vnímám, jak si světla s valéry hrají, jak jakási podivná záře obrazy prosvítá. Kvalita díla se náhle prohlubuje v imaginaci vizí. Vnímám vůni bolestné lásky i stigma mateřství, bytostnou krásu stvořených, heroismus tvoření a cítím, že věčná lidská snaha o „nalezení“ vždy znamená „růst“... Po chvíli mého vydýchnutí a zklidnění usedáme k malému stolku, kde je připravena káva a drobné zákusky z odpalovaného těsta naplněné žlutkovým krémem. Stále krásná dáma - hostitelka s neodolatelným úsměvem, která se narodila už v roce dvacátém osmém minulého století, počíná takto zajímavě odpovídat na mé otázky:

Můžete zavzpomínat na své dětství a mládí? Mnozí z nás se k němu neustále vrací...

Já se dozadu, do dětství, moc nevracím. Spíše mne zajímá budoucnost, ale když se lidé ptají, kdy jsem začala malovat, mohu jen odpovědět, že malířem se člověk rodí. Když mi za války řekl můj otec – důstojník a velmi silná osobnost, abych si vzala pro případ náletu to, co nutně potřebuji, dala jsem si do kufříku jen knihu od Engelmüllera, „Cesta k malířskému umění“. Přesto jsem později volila studium medicíny. Doufala jsem, že budu moci po promoci, tak jako mnozí, odejít s misí jako lékař a zároveň vyznat vše, co se mne niterně dotýká... Štětcem, perem, uhlem. A tak, při studiu medicíny, jsem zároveň chodila odpoledne do malířské školy Emanuela Frinty.

Jaké životní období vás nejvíce poznamenalo – posunulo k tvorbě?

K tvorbě mne vždy inspiroval život, jeho dění. V padesátých letech začaly prověrky na vysokých školách a já do kolonky dotazníku – „tvůj poměr ke kolektivu“ – vyplnila odpověď: „Miluj svého bližního jako sebe sama“. Bylo mi bez průtahů sděleno, že lidi mého typu a mých názorů zvláště na medicíně nepotřebují, a že se vylučuji ze všech typů škol. Takovou ránu jsem nečekala. Chtěla jsem odejít za hranice. V poslední chvíli jsem si uvědomila, že takto zničím svoji rodinu. Tak jsem v malé vesničce učila náboženství a děti mi občas seděly modelem. I k nim mi byl brzy přístup zamezen. Později jsem odjela do Českého Krumlova. Je to velmi půvabné město. Primář místní nemocnice se mne ujal s takovým pochopením, že jsem tam zůstala pět let. Chodila jsem si kopírovat Mistry na zámek, při nočních službách kreslila tváře umírajících. I v márnici jsem neodolala nakreslit tvář mrtvé dívky.

Byla jste i manželkou významného umělce. Jaká byla vaše spolupráce, životní i tvůrčí cíle?

Ano, můj muž, Bořivoj Krejčí, mi umožnil dílo většího rozsahu. Pomáhal mi nejen v řemeslné stránce kumštu, ale svou precizností a větším prostorovým viděním mne mnohdy ovlivnil. Měl mozek matematika, což bylo velké plus. Nevadila mu moje láska ke kumštu, ani že nejsem vzor ideální manželky. A já zjistila, že on je muž mých snů. Chytrý, moudrý a s velkým citem pro moji práci. V roce 1959 jsme uzavřeli sňatek. Začali jsme spolu výzdobu zvonů. Přes Katolické noviny si nás našel pan Dobrodinský, kampanolog. Pak jsme pracovali pro kaple a kostely. On jako sochař – řezbář, já jako malíř. Oltáře, ambony, sedilie, křížové cesty, obrazy, já kromě toho volnou tvorbu. To spojení bylo jedinečné. Doplnovali jsme se navzájem. Potom přibýly i náhrobní pomníky. Spolupracovali jsme i se skláři, pro vitráže.

Ovlivnila vás nějak tvorba současných či dávných malířů, spisovatelů či básníků a co si myslíte o tvorbě této naší vzrušené doby?

Tato doba je velmi inspirativní. Tematickým obsahem svých obrazů i výtvarným projevem se s nikým neshodnu. Byla, jsem a asi zůstanu vždy sama...

Používáte pseudonym Bedřiška Znojemská?

Když jsem začala ilustrace pro Katolické noviny, musela jsem si dát pseudonym, aby mého muže, který tehdy pracoval v zahraničním podniku KOOSPOL, nevyhodili z práce. Moje dívčí jméno Fritzová (Fritz = Bedřich), narozená ve Znojmě. Takže Bedřiška Znojemská.

Je o vás známo, že jste malířkou i básničkou zároveň, což je velmi neobvyklé. Jak cítíte svoji dualitní vyladěnost a z jakých zdrojů čerpáte sílu k takovéto tvorbě?

Tématika mého díla se dá vyjádřit symbolem. A mně velmi často nezbyvá, než slovy přiblížit námět obrazu. Má láska také potřebovala několik slov. Vzpomínám, jak jsme s manželem koupili rozpadlý mlýn. To abychom se vyhnuli bdělému oku bolševika. Tam jsme si udělali pracoviště. Bořivoj potřeboval prostor pro dřevo

a stroje. Po jeho smrti, v roce 1991, jsem na té samotě žila ještě 13 let. Inspirující krása klidné krajiny, jakési usebrání v samotě i inspirace plný duchovní Vnor, byly už tehdy zdrojem mého umění – a má poezie vždy bude moji velkou utěšitelkou. Víím, že moje místo je u štafle. Tam i ta síla k dualitní tvorbě přijde sama. Jsem však vděčná, že přišli i přátelé a na té složité cestě pomohli. Z Ameriky, z Německa, a též báječní naši krajané. S jejich pomocí jsem se dostala do Paříže na Europe Art. Tam přišla nabídka do Arabských Emirátů. Majitel tamní galerie mně napsal, že jediné přes umění se mohou tyto dvě civilizace pochopit a sblížit. Souhlasím! Odvaha prezentovat duchovní umění, ukotvené v mé malířské i básnické tvorbě, mne však stále činí šťastnou a uschopněnou dávat lidem naději a sílu.

Vaše obrazy tvoří neuvěřitelně rozsáhlé dílo, jak je to s vaší poezií, ve které tak významnou roli hraje láska?

Tak to bývá, v lidském Bytí jsou lásky šťastné a nešťastné. A mnohdy hlavně ty druhé potřebují vyslovit, aby jednomu srdce nepuklo. Po mnoho let jsme pracovali s manželem bok po boku. Celé dny jsme bývali spolu. Té nezapomenutelné doby se dotýkám obrazem i veršem například v knize nazvané „Ten den“, která byla vydána v roce 2012. Spojení mé poezie s obrazem je uskutečněno i v obrazových kalendářích a v exponátech Stálé prodejní galerie „Setkání“, v Jiřicích u Moravských Budějovic. Zde je založeno i jakési duchovní centrum - Klub mých přátel.

Nechtěla jste být v životě spíše něčím jiným, než malířkou a básničkou?

Na přání otce jsem šla na medicínu, ale vždy jsem chtěla být malířkou. Stále častěji si i nyní uvědomuji, že jsem vlastně, kdesi ve svých hlubinách, vždy toužila jen po tom štětcu a paletě. Vzpomínám, jak jsem se za totality znovu pokoušela dostat na Akademii. Tři dny portrét, čtvrtý den volná kompozice. Já jsem dělala jako volnou kompozici, jak odnášejí mrtvého, a jeden zametá stopy. Model, který nám stál, mi radil, abych spíše namalovala, jak muži sečou. Za to že mě vezmou. Později přišel pan profesor Holý a šel

od jednoho k druhému. U mne se zastavil – „sem se nedostanete, vidíte to tady. Ale dělejte, máte na to.“

I když se mi v životě dostalo mnoho pokoření, bolesti a pronásledování, jsem stále vděčná za úděl malíře. Ze všeho se může člověk vyzpovídat se štětcem v ruce. A když přinesete druhým kousek radosti a útěchy, potom bezpečně rozeznáte, v čem je vaše poslání. Ne hrůzu a děs jako dokument doby, ale naplnit duši člověka krásou a nadějí. Tolik bylo obrazů varovných a přece se svět nezměnil. Války nepřestaly. Předobře víme, že co není v mysli, není ani ve smyslech. Svět nezachráníme technikou, ale láskou!

Tvůrčí plány či směřování se z pověrčivosti nemají prozrazovat, avšak mohla byste pro jednou učinit výjimku?

Pořád jsem ještě plná nápadů. Jak tematických, tak i po stránce techniky malby. Kéž to všechno zrealizuji!

Prozradte, prosím, alespoň v malém přehledu, své domácí i zahraniční úspěchy.

Ještě za totality se stalo, že jsme s Bořivjem dostali nabídku na výstavu v Curychu. Praha to zamítla, Bratislava se nás ujala. Galerista dal inzerát do novin – Verboten Kunst aus Osten. Byl to velký úspěch. Měli jsme tam 115 prací, obrazy a reliéfy, a zbylo nám 17 prací. Lidé nám posílali květiny, prostě to už asi nezažiji. A přišla výstava v Římě, v Nepomucenu. Tu koupil pan rektor celou. Ale Bořivoj už trpěl velkými bolestmi. Za nedlouho mi zemřel v náručí. Abych nějak přežila – zapomenout se nedá, poslala jsem do Portugalska tři obrázky jako Mail Art. Odezva byla fantastická. Ozval se mi Stockholm, Kalifornie, Španělsko, Norsko. S galerií Art Addiction jsem začala spolupracovat a na mezinárodní výstavě největších talentů jsem dostala dvě zlaté medaile. A pak přišlo pozvání do Benátek. Ale sama, bez manžela? Musela jsem to vzdát. Po výstavě v New Yorku mne zařadili do 100 nejlepších světových malířů. Příští rok jsem pozvaná do Tokia na mezinárodní výstavu nejlepších světových malířů. Věřím, že vše zvládnou. Byla jsem také zařazena do Oxford Encyklopedie. Ráda vzpomínám na výstavy v Praze, Stockholmu, Portugalsku, Paříži, Londýně, Augsburgu, Římě, Španělsku i v New Yorku. Obdržela jsem též dvě zlaté medaile (mezinárodní výstava největších talentů), jednu stříbrnou medaili v Praze a jedenáct mezinárodních diplomů.

OSUDOVÉ REFLEXE **aneb Jaké bylo 20. století**

Dana Broumová

Na přelomu roku 2000 jsme vykročili do nového tisíciletí a zároveň uzavřeli 20. století. Jaké bylo? Ponořila jsem se do rodinných vzpomínek ve snaze poskládat příběhy, které by připomněly některé významné události minulého století, a jak zasáhly do osudů mé rodiny. Život psal neuvěřitelné příběhy, a osudy bouřlivou dobou poznamenané by neměly být zapomenuty.

ANIELA

Život mé babičky Aniely byl plný zvratů, období štěstí a radosti se střídala s krutými ranami osudu a utrpením. Aniela pocházela z Varšavy a v mládí její největší láskou byla hudba. Půvabná dívka drobné postavy si vybrala hru na violoncello, které ji uchvátilo svými možnostmi interpretace. Její talent, smysl pro rytmus a kvalita tónu byly příslibem úspěšné umělecké kariéry. Ta začala velice nadějně účinkováním v dívčím smyčcovém souboru. Na přelomu 19. a 20. století si ruská šlechta zvala významné umělce z Evropy, carský dvůr nechtěl být v ničem pozadu za evropskými královskými dvory, proto se obklopoval úspěšnými umělci z ciziny. Tato tendence byla zřetelná především v hudbě, do Ruska přijížděli koncertovat hudebníci

nejen z Itálie, ale i z dalších zemí Evropy. Také Aniela, jako velmi talentovaná violoncellistka, ve svých 20 letech odjela se souborem na koncertní turné po tehdejších carském Rusku. Koncerty měly veliký úspěch a půvabné dívky, které vystupovaly v polských národních krojích, si získaly vřelé přijetí publika. Mladý šlechtic Konstantin Lev Sobornicki byl okouzlen nejen hudbou, ale i mladičkou violoncellistkou. Jezdil za souborem po celé trase koncertního turné a po každém představení Aniela dostávala na pódiu velké koše květin. Bláznivě se do Aniely zamiloval, a svým šarmem a možná také vytrvalostí si nakonec získal její srdce. Aniela stála před velmi těžkým rozhodnutím, jistě nebylo lehké vzdát se své umělecké kariéry a zůstat tak daleko od domova. Nabídku k sňatku přijala a provdala se. Byla velice šťastná a láska jejího manžela jí kompenzovala stesk po rodné zemi. Dalším šťastným momentem bylo 8. prosince 1912 narození dcerky Marie, mé maminky. Péče o rodinu, především o malou dcerušku, ji zcela naplňovala. Věnovala se také z dnešního pohledu charitě, rozdávala jídlo a šatstvo chudým, což jí později zachránilo život. Jejich štěstí však netrvalo dlouho, Ruská říše se ocitla v hluboké sociálně-politické krizi a schylovalo se k občanské válce. Bolševici, kteří se dostali k moci, popravovali odpůrce i bez soudu a Konstantin, jako carský důstojník, byl nemilosrdně zastřelen. Aniela unikla jen o vlasek smrti díky svědectví sousedů o její dobročinnosti. Ovšem pro ženu

šlechtice, který byl bolševiky bez soudu popraven, bylo příliš nebezpečné zůstat v carském Rusku během občanské války, a tak musela prchat se svou malou dcerkou do Polska. Cesta byla velmi dramatická, bylo nutné překonávat nesčetné překážky po souši i po moři. Na lodi vypukla epidemie cholery a všichni nakažení pasažéři byli okamžitě vyhazováni přes palubu do moře. Také její malá dcerka Maria onemocněla a bylo nutné ji ukrýt v kajutě, nikdo se nesměl dozvědět, že je nemocná. Cestoval s nimi rodinný přítel, lékař, který tajně dítě léčil. Léčba byla naštěstí účinná, Maria se uzdravila a po všech útrapách nakonec všichni dorazili až do Polska.

Ve Varšavě Aniela poznala svého druhého manžela. Alexander Kacperski, který byl krejčím ve varšavském módním salónu Zaremba, jí nabízel oporu, rodinné zázemí a finanční stabilitu. Renomovaná krejčovská firma, ve které pracoval, oblékala nejen filmové a divadelní hvězdy, ale i téměř všechny diplomaty, profesory, umělce a businessmany. Salón Zaremba udával trendy v pánské módě a výjimečné dovednosti krejčovských mistrů ho proslavily nejen ve Varšavě, ale i v celé Evropě. Aniela v touze najít znovu klid a dobrého otčima pro malou dcerku si Alexandra zamilovala. Vdala se a usadili se v městečku Volomín u Varšavy. Čekalo je pár krásných meziválečných let. Varšava byla v té době centrem zábavy, velkolepé bály, na kterých byli voleni král a královna plesu, byly barvitě komentovány v tisku. Krejčovský salón Zaremba tak získával mnoho zakázek na smokingy a fraky, firma rostla a Alexander byl vyhledávaným krejčím. Ze svého platu mohl živit celou rodinu, která se mezitím rozrostla o 4 dcery. Měli hezký dům se zahradou a Aniela vedla sedmičlennou domácnost. Maria, jako nejstarší z 5 děvčat, pomáhala starat se o mladší sestry. Zdálo se, že nic nemůže pokazit jejich rodinné štěstí.

Bohužel ani druhé manželství nemělo šťastný konec. 1. září 1939 Německo napadlo Polsko a začala 2. světová válka. Přestože tehdejší spojenci Polska, Francie a Spojené království vypověděli 3. září Německu válku, jejich reakce byla spíše politická a nedošlo k žádným významnějším ofenzivním krokům na pomoc bojujícímu Polsku. Německé armádě s mohutným letectvem a silnými tankovými sbory nemohla slabě vyzbrojená polská armáda dlouho vzdorovat i přes hrdinný boj polských vojáků. Přesto utrpěli Němci velké ztráty. Ovšem 17. září 1939 přišla další rána, na Polsko zaútočil Sovětský svaz a zabral východní část území. Němci obsadili Varšavu

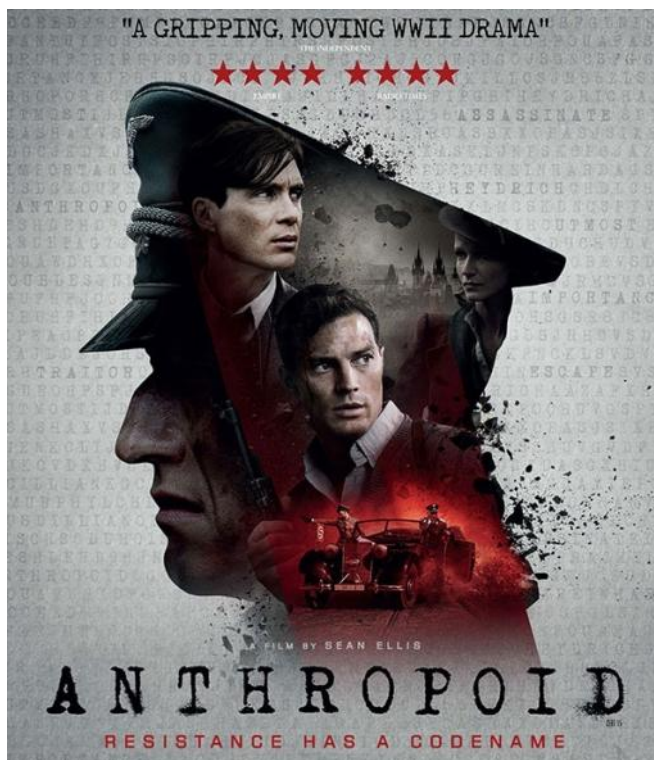

*„Láska matky má jediný hraniční kámen.
Ten kámen stojí na jejím hrobě.“*

Klement Maria Hofbauer

a pod tíhou útoků dvou okupačních armád Polsko kapitulovalo. Život pro obyvatele Varšavy se rázem změnil. Němci neměli slitování s obyvateli, kteří byli perzekuováni. Pozornosti gestapa neuniklo ani renomované varšavské krejčovství Zaremba, jehož majitel byl v roce 1940 zajat a uvězněn ve vězení Pawiak, což byla obdoba pražské Pečkárny. Po mnoha měsících byl po intervencích rodiny propuštěn, avšak krejčovství bylo gestapem vyrabováno a nakonec zapáleno. V roce 1941 byl manžel Aniely Alexander ve Varšavě přepaden gestapem a zmlácen tak, že smrtelným zraněním podlehl. Celou rodinu čekaly ještě těžké válečné časy, v roce 1944 vypuklo varšavské povstání, do kterého se zapojily také již dospělé dcery Maria a Hanka. Wanda a nejmladší dospívající dvojčata Danuta a Krystyna byly odeslány na nucené práce v Německu. Po válce se Aniela již neprovádala a nevrátila se ani k umělecké kariéře. Zůstala uzavřená, tak nějak odevzdaná osudu, a její zájem se soustředil na úzký okruh rodiny.

Jako malé dítě jsem s rodiči babičku Anielu navštěvovala a pamatuji si, že na mě působila vyrovnaným, někdy až chladným dojmem. Myslím, že málokdo by na první pohled uvěřil, co všechno musela tato fyzicky křehká, ovšem duševně silná žena v životě prožít.

ANTHROPOID

– filmová epika pro 21. století

Veronika Boušová

„Vy ani nevíte, kdo jsme. Až o tom budete jednou číst v novinách, pak teprve poznáte, kdo jsme asi byli.“, řekl údajně Jan Kubiš začátkem roku 1942 o posláni skupiny Anthropoid. Kdo asi byli Jozef Gabčík a Jan Kubiš, původci atentátu na říšského protektora Reinharda Heydricha, se po 75 letech dozvídají tisíce návštěvníků kin v Evropě a Americe. Vypráví jim to umělec ze země, odkud se skupina československých výsadkářů na svou misi vydala - Brit Sean Ellis, filmový režisér, kameraman a (spolu s Anthony Frewinem) scénárista v jedné osobě. Film **Anthropoid** se natáčel v Čechách v britsko-česko-francouzské koprodukci a světovou premiéru měl v červenci 2016 při zahájení 51. ročníku Mezinárodního filmového festivalu v Karlových Varech. Hned při úvodních titulcích je třeba vzít na vědomí zásadní fakt, že se jedná o příběh inspirovaný skutečnými událostmi. Historii akce, která rozhodla o tom, zda bude Československo po skončení 2. světové války patřit k vítězům, nebo k poraženým, zpracoval Ellis s autorskou licencí a ohleduplností k informovanému i neinformovanému divákovi. Koneckonců, k přesnému zmapování lépe poslouží dokumentární filmy.

Snímek Anthropoid začíná seskokem Gabčíka a Kubiše a končí sebevraždou posledního ze sedmi statečných ve zpola zatopené kryptě pravoslavného chrámu sv. Cyrila a Metoděje. Ellis velmi obratně

zahušťuje vyprávění promyšlenými zkratkami a znaky, vytvářenými z událostí a faktů. S fikcí pracuje minimálně. Celku dodává na hodnověrnosti detailně vypracovaná historická výprava, atmosféru umocňuje jemná patina obrazu a stylizace některých scén v duchu dobových fotografií. Akční a vypjaté momenty naopak odpovídají modernímu filmařskému trendu, ale díky citlivému střihu stačí dění usledovat.

Setkání parašutistů s českými kolaboranty hned po seskoku a Kubišův problém s použitím zbraně upozorní jak na nebezpečí, jemuž budou atentátníci celou dobu vystaveni, tak na to, že ačkoliv prošli výběrem a náročným výcvikem, nemohli se rovnat elitním vojákům. Nadto Kubiš nedosahoval ve výcviku tak dobrých výsledků jako Gabčík. Ellis tohle vše shrne ve třech krátkých scénách. A tak postupuje dále. Největší prostor věnuje průběhu atentátu a bojům v kostele, jinak děj příběhu posouvá rychle vpřed a pocit, že jste jeho součástí, navozují záběry pořízené ruční kamerou. Pokud se nějaké motivy opakují, pak jen ty, které podtrhují hrdinství hlavních aktérů. Klipovitost scénosledu dobře funguje v souvislosti s přípravami atentátu. Milostnou linku, která zároveň vytváří časovou osu příprav, ovšem zplošťuje. Zprvu účelově uzavřená partnerství atentátníků se spolehlivými dívkami kvůli chození v páru, které je chrání před zvědavostí a kontrolami hlídek, se scénou po scéně mění ve vážné vztahy. Kubiš s Marií dokonce oznámí zasnoubení (což se ve skutečnosti týkalo jiného muže z výsadku), vždyť všichni doufali, že vyvážnou živí. V kryptě se pak umírající Gabčík setká ve snové scéně s duchem mrtvé chvilko- vé známosti Lenky jako s největší životní láskou. Po předchozích syrových a realistických bojových scénách s psychologickými momenty je takový hollywoodsky dojemný výjev kontraproduktivní. Okatě naroubovaná je do příběhu i Kubišem vyřezaná soška Heydricha, jež coby corpus delicti vypadne z kapsy paní Moravcové. Ta však poukazuje i na hazardní jednání a mnohé chyby, jichž se obecně v reálu dopouštěli parašutisté, odbojáři a další zúčastnění. Ani o jidášství Čurdy není od počátku pochyb. Nicméně jde o odpustitelné drobnosti. Vždyť naopak výkřiky „Jsme Češi! Nikdy se nevzdáme!“ nám dnes zní vlastenecky naivně, ale z krypty se skutečně ozývaly.

Ellis akcentuje protifašistický odpor Čechoslováků přímo i nenápadně. Tichý vzdor prezentuje v epizodní příhodě pes jménem Beneš – jen si představte, jak jeho panička volá v protektorátních pražských ulicích „Beneši, Beneši!“ Za české občany, kteří poskytli výsadkářům azyl, figuruje ve filmu rodina Moravcových. Scéna s brutálním výsledkem jemného chlapce Ati Moravce vypovídá o statečnosti a odvaze všech zúčastněných civilistů, zároveň je realisticky podanou ukázkou krutých gestapáckých metod. Mimochodem, byla prý natočena v Pečkově paláci v místnosti, kde se výslech konal. Naopak dnes už neexistujícího dějiště atentátu v ulici v Holešovičkách nahradil exteriér u Chotkových sadů.

Z dvojice protagonistů vyčnívá civilně přímočarý Cilian Murphy v roli Gabčíka. Kubiš Jamieho Dornana místy jako by hrál hru na partyzána a neuvědomoval si riziko a důsledky akce – což není úplně od věci. Charlotte Le Bon se na malém prostoru podařilo dát postavě Marie vývoj, Lenka Anny Geislerové je pragmatická zkušená žena, která zemře stejně samozřejmě, jako žije. Z českých herců zaujme Alena Mihulová (Moravcová) výstižným ztvárněním typu maminka-odbojáčka.

Jednoduše řečeno, film *Anthropoid* představuje zdařilý kompromis. Historii zjednodušuje, ale nepřekrucuje, a cílí na současného diváka. Skládá poctu hrdinům a má potenciál připomenout světu, kdo jsme a čím si národy Čechů a Slováků obhájily autonomii v neklidném centru Evropy.

TICHO**Josef Tomáš**

Od toho odpoledne tehdy
je pro mne slovo *mír*
totožné se slovem *ticho*.

Ale je to ticho zvláštní, výjimečné.
Ticho, které se ve mně vždy rozlehne,
když si vzpomenu, jak tehdy po tom,
co poslední skupina vojenských aut
úprkem, neboť s nepřítelem v patách,
projela kolem našich oken
a na každém z těch přeplněných vozů,
jak ve spěchu naházené věci,
stáli, seděli, leželi a viseli vojáci
v šedivých i modrých uniformách
a na blondatých hlavách buď nic,
anebo zakrvavené obvazy jako turbany
a mezi nimi tu a tam ošetřovatelky-sestry
jak uzemnění andělé, neboť bez perutí,
a tedy bez pomyslení na jakýkoli vzlet,
však stále ještě, zázračně, jak nebe modrobílé,
s naškrobenými mraky čepců ve vlasech,
a přes všechnu prožitou pozemskou nenávist a hrůzu
milosrdné, to jest neúnavně stírající pot s čela i těch,
kteří tak zřejmě už stáli před branou smrti —
a co o pár hodin později
se krok za krokem stejným směrem
odšouralo pár stařečků-verkšucáků
(kam doufali, že vůbec dojdou,
naverbovaní pět minut po dvanácté
té nesmyslné války na život a na smrt?) —
a jak tehdy skupinka anglických zajatců,
jako pěst na oko vymydlených a vyholených,
v uniformách jakoby právě vyžehlených,
a usměvavě, neboť po dlouhé době
mohli zas kráčet bez ozbrojených strážců,
jak tichošlápci šla a šla, tímtéž směrem,
ani rychle ani pomalu, jak si to obezřetně vyměřila
přesně do půlky mezi ustupující a postupující frontou...

A pak už — zvolna — a postupně víc a víc
se začalo rozléhat to zázračné ticho —
a pojednou tu byl mír!...

Celý zbytek toho dne až do večera, a dál
po celou ani krátkou ani dlouhou, neboť jarní noc,
zůstávalo to ticho všude — nejenom okolo mě,
ale i ve mně.

Bylo to asi též proto, že jsem ještě neměl ani tušení,
jaká hysterie se tu za den za dva zmocní všech:
jak budou jeden přes druhého křičet a vítat nový hluk
a nové sliby, že už nikdy nedovolíme — Nedovolíme! —
a na náměstí pod obrovskou mapou Velké České Říše
(přisahám, že to tam tak bylo, zahrnující nejenom Kladsko,
ale i Slezsko a Lužici, a dokonce i Branibory! Jako by
Karel IV. vstal z mrtvých a začal se znovu ženit!)
budou řečnit za-pět-minut-dvanáct vlastenci,
a po nich osvoboditelé v generálských uniformách,
od tlustých krků po tlustá břicha plná řádů,
a budou se spolu bratrsky objímat
a líbat vždy třikrát na tvář,
střídavě napravo a nalevo a napravo,
jak to je tam u nich ve stepích za Dněprem zvykem...

A bylo to asi též tím, že mě ani ve snu nemohlo napadnout,
že se už začalo s vyháněním a vyvlastňováním těch,
co před šesti lety přesně to samé sami začali,
némlich to věčné korigování dějin a map,
a tak obě oči za jedno a celá čelist za zub,
jsme přece Slované, povahy holubičí,
a že se to vyhánění a vyvlastňování vžije natolik,
že s krutou, nestydatou, drzou samozřejmostí
se bude opakovat, opakovat, opakovat, neboť pokaždé
lze někoho najít — a tak když už nebudou Němci,
budou buržousti — a když ani ti nebudou,
budou sedláci a živnostníci — a o dvacet let později
přijdu na řadu i já, a na dovršení všeho
budu i po čtyřiceti letech doma nevitán
stejně tak, jako jsou ti-oni — Sudeťáci.

Vraťme se ale zpět k tomu zastavení času.
Zdálo se mi tehdy, že čas odejel jak umírající voják
v náručí milosrdné sestry-anděla na posledním autě;
— a že se též trochu z něho přidalo ke stařečkům
a odšouralo se s nimi do jejich neznámého osudu;
— a že ten trošek, co nakonec zbyl, usměvavě odpochoval
s posledním anglickým už-ne-víc-zajatcem do svobody.
Nevím, zda to tak bylo, jedno je však naprosto jisté:
po celý zbytek dne a celou následující noc čas prostě nebyl.
A nejen že strach, bezmocnost i beznaděj odešly s ním,
ale též naděje a budoucí sny se z něho ještě nevynořily
a slovo lhostejnost zůstávalo pro mě stále ještě neznámé,
i když už připravené za prvním rohem nenaplněných dějin
chopit se první příležitosti a jako trvalá zátěž
se zavěsit na mou přicházející dospělost.

A tak tam všude bylo jen to ticho —
ticho a mír okolo mě i ve mně,
ticho, které i teď se ve mně rozléhá,
neboť jsem si právě znovu vzpomněl,
jak tehdy po tom,
co úprkem... andělé bez křídel... odvezli čas...
usměvavě... nastal mír

MĚSÍC STÁLE NEZNÁMÝ OČIMA PAVLA GABZDYLA

Dagmar Honsnejmanová

Měsíc - každý den pluje noční oblohou – šedý, stříbrný, kouzelný, tajemný, prostě jaký chcete. Není

snad člověka, který by se alespoň na chvíli při pohledu na něj nezasnil a v duchu nepřenesl na jeho povrch v touze poznat nepoznané. Ale je jen pár lidí, které okouznil natolik, že mu věnují svoji lásku, energii a svoji touhu po poznání proměňují v realitu.

Tím jedním je Pavel Gabzdyl, pro kterého se stal Měsíc osudem. Kdo ho inspiroval? Snad malíř Vincent Van Gogh, který vášnivě maloval noční scenérie a při tom nemohl vynechat našeho nebeského souseda? Možná to byla nádherná hudba mimořádného alba The Dark Side of the Moon skupiny Pink Floyd, kterou tak s nadšením poslouchal. Ať je to jakkoliv, jedno je jisté, Měsíc se stal součástí jeho života a nám snůlkům pomalinku pomáhá odhalovat jeho tajemství.

Pavel Gabzdyl se narodil v Havířově. Když přišel na tento svět, byly poslední lidské šlápoty na povrchu Měsíce staré pouhé dva roky a světem se už přes rok nesla hudba z Temné strany Měsíce skupiny Pink Floyd. O astronomii se začal zajímat už v útlém věku, kdy se věnoval pozorování především vzdálených vesmírných objektů. Po nějaké době se však jeho zájem upnul k Měsíci, který je jeho nejoblíbenějším objektem dodnes. Měsíční astronomii mohl totiž dokonale skloubit se svou druhou vášní – geologií. Tu vystudoval na Přírodovědecké fakultě Masarykovy univerzity v Brně v letech 2002 - 2007. V letech 1999 - 2000 pracoval jako popularizátor astronomie na Hvězdárně ve Valašském Meziříčí. Od roku 2000 pracuje na Hvězdárně a planetáriu v Brně, kde se kromě verbální popularizace astronomie věnuje psaní populární literatury a tvorbě audiovizuálních pořadů. Je autorem několika populárních knih, většina z nich o našem kosmickém sousedovi. Patří mezi ně například „Měsíc v dalekohledu“ (1997), „Pod vlivem Měsíce“ (2002, v roce 2009 se dočkala audiovizuálního zpracování na brněnské hvězdárně), „Měsíc“ (2006, zevrubný průvodce Měsícem) nebo „Měsíční dvanáctka“ (2012, ve spolupráci s Milanem Blažkem). Za internetového průvodce „Prohlídka Měsíce“ získal v roce 2013 cenu Littera Astronomica.

S Pavlem Gabzdylem jsem měla možnost se seznámit díky astrofotografu Petru Horálkovi, který ho přivedl do naší knihovny U Mokřinky v Mokrém a zapojil do právě aktuální fotografické soutěže „Za všechno může Měsíc jen“. Pavel Gabzdyl nejen pomáhal vyhodnocovat velké množství fotografií s Měsícem v těch nejroztodivnějších podobách, nad kterými jsme společně strávili mnoho hodin, ale jako bonus při závěrečném vyhodnocení přednesl jednu ze svých úžasných přednášek Měsíc stále neznámý.

Sám říká, že představit Měsíc by zabralo spoustu hodin povídání, desítky knih a stohy článků. Tvrdí, že pohled na něj, ať už pouhými očima, nebo s pořádně vytuněným astronomickým dalekohledem, ohromí. Měsíc nám totiž ukazuje pozůstatky po kosmickém bombardování a nabízí výlet do hodně vzdálené minulosti.

Vzhledem k tomu, že jsme se společně rozhodli v soutěžích fotografování vesmírných objektů a ukazů pokračovat, Pavla Gabzdyla jsem trochu vyzpovídala.

Kdy, proč, kdo a co vás přivedlo k tomu, že se dnes věnujete hvězdám a noční obloze?

Bylo toho víc. V prvé řadě to byl seriál Okna vesmíru dokořán, který v 80. letech běžel v televizi. Byl jsem tím seriálem a hlavně vyprávěním pana doktora Grygara úplně uchvácený. Vzpomínám si, že jsem si tenkrát jednotlivé díly nahrával na magnetofonové pásky a pak přepisoval slovo od slova do sešitu! Dneska to zní bláznivě, ale taková byla doba. Knížky o astronomii byly podpultovým zbožím, v televizi nebylo skoro nic, a na časopis Říše hvězd se vy-pisovaly pořadníky. Dalším důležitým mezníkem pro mě byl můj první dalekohled. Byla to vlastně jen levná plastická stavebnice, ale změnila mi život. Díky tomu jednoduchému a vlastně i nezníčitelnému dalekohledu (kolega Jirka Dušek o něm často mluví jako o jediném dalekohledu na světě, který plave) jsem totiž zjistil, že o Měsíci, planetách a hvězdách si člověk nemusí jen číst, ale může si je i sám prohlížet!

Proč zrovna Měsíc je váš nejmilejší objekt na noční obloze?

Zprvu jsem pozoroval dalekohledem téměř vše. Slunce, planety, deep-sky objekty (objekty hlubokého vesmíru), pozoroval jsem proměnné hvězdy, stopoval zakryty hvězd Měsícem, zakresloval sluneční skvrny, sledoval meteory. Když ale v roce 1991 vyšel Atlas Měsíce od Antonína Růkly, objevil jsem pro sebe úplně nový svět. Ten měsíční. A musím říct, že Měsíc mě fascinuje dodnes.

Účastnil jste se nějakého významného projektu výzkumu Měsíce? Kdy, s kým a co jste objevili?

Má činnost na vědeckém výzkumu se soustředila jen na mé studium geologie na Přírodovědecké fakultě Masarykovy univerzity v Brně. Měl jsem totiž obrovské štěstí a také skvělého kamaráda a kolegu Jakuba Halodu, díky němuž jsem se mohl v rámci mé bakalářské a diplomové práce podílet na výzkumu dvou měsíčních meteoritů. Splnil se mi tak ten největší měsíční sen: dotknout se Měsíce. Díky studiu jednoho vzorku jsme přišli na to, že vulkanismus na Měsíci skončil mnohem později, než se původně předpokládalo. Což byl dost zásadní poznatek.

Dnes se lidé dohadují, jestli Američané opravdu přistáli na Měsíci? Co myslíte vy osobně, je to pravda nebo podvod?

Kdyby to byl podvod, musel bych vrátit svůj diplom z geologie. Teď ale vážně. Opravdu moc mě mrzí, že jeden z největších triumfů technologie 20. století, důvtipu a nadšení, někdo považuje za podvod. Všichni astronauti nasazovali své životy, byli to opravdoví hrdinové. Navíc nám přivezli z Měsíce tu nejcennější zkušenost. Viděli totiž Zemi z vesmíru. Viděli, jak je malá, jak je osamocená v prázdném a pro život nepřívetivém prostředí. Ta zkušenost a povědomí o jedinečnosti Země nám dnes sakra chybí!

Měsíc vidíme v roztočivých podobách. Někdy jej vidíme jako úzký srpek, jindy má podobu půlměsíce. Nejvíce lidí ale asi fascinuje úplněk.

Úplňkový Měsíc zpravidla vychází hned po západu Slunce. Říkáme, že Měsíc je v opozici se Sluncem, čili stojí na obloze přímo naproti naší denní hvězdě. Právě období úplňku se těší mnohem větší pozornosti než jiné fáze našeho souseda. Je pravda, že měsíční cyklus se v této chvíli dostává do své druhé poloviny a že začíná „ubývat“, jinak se ale neděje nic zvláštního. Z astronomického hlediska je navíc úplněk spíše dílem okamžiku. Proto nepropadejte panice, když podle některých návodů nestihnete přesně „za úplňku“ vylouhovat ani pořádný měsíční čaj, natož vyrobit kouzelný amulet. Fotografovat ale vycházející měsíční úplněk není zrovna jednoduché. Měsíc bývá u obzoru často oslabený zemskou atmosférou, takže jeho obraz bývá nekонтastní a rozmazaný.

Jaký je rozdíl mezi úplňkem a superúplňkem?

Superúplněk je úplněk, který je o kapku větší než průměrné úplňky. Představte si, že Měsíc neobíhá kolem Země přesně po kruhové dráze, ale po mírně výstředné elipse. A tak je někdy k Zemi blíží (přízemí) a někdy od ní trochu dál (odzemí). Když se doba přízemí zrovna trefí do období úplňku, nastává superúplněk. Záleží jen na tom, jak moc se doba přízemí kryje s dobou úplňku a jak blízko v daném přízemí je Měsíc od Země. A tak některé superúplňky jsou víc „super“ a jiné míň. Poslední úplněk se odehrál 14. listopadu 2016. Předtím byl také velký úplněk 26. ledna 1948. Další podobně velký nastane až 25. listopadu 2034.

Píšete odborné knihy a články, vyzdvihněte ty nejdůležitější.

Jsou to spíš populárně naučné knihy a články, ve kterých se snažím zprostředkovat všem zájemcům nejnovější vědecké poznatky. Člověk má tendenci nejvíce vyzdvihovat svůj poslední počín a tím je pro mě kniha

Neuvěřitelné Brno. Není sice primárně o astronomii, ale také je to vlastně populárně vědecká kniha, protože představuje město Brno trochu jiným způsobem, než je obvyklé. Očima astronoma, geologa, fotografa a fantasy.

Na čem nyní pracujete?

Nyní pracuji na Hvězdárně a planetáriu v Brně jako zástupce ředitele. Vytvářím zde především populárně vědecká představení pro naše digitální planetárium využívající technologii fulldome (projekce na polokulovitou plochu planetária). Je to technologie velmi zajímavá, ale zároveň dost náročná, takže člověk musí být i trochu animátor, střiháč, režisér a kameraman v jednom. Zrovna nyní pracuji s kolegy na novém astronomickém představení, které by se v našem repertoáru mělo objevit letos na podzim.

Vášim velkým koníčkem je fotografování. Nefotíte ale jen Měsíc? Co kromě něj nejraději fotíte?

Měsíc rozhodně není primárním cílem mého objektivu, protože na tu správnou kompozici a světlo musí fotograf čekat v případě Měsíce hodně dlouho. Asi nejčastěji poslední dobou fotím zákoutí města Brna, protože v něm prostě trávím nejvíce času.

A poslední otázka. Přednášel jste na mnoha hvězdárnách a v institucích po celé naší republice. Jak se vám líbilo v Mokrém?

Musím se přiznat, že návštěva Mokrého mě velmi mile překvapila! Asi nikde jsem při přednášce nezažil tak přátelskou a milou atmosféru. Dodnes na ten večer rád vzpomínám a dodnes si vybavuji tu skvělou chuť perníčků ve tvaru měsíce.

V Mokrém se věnujeme hvězdám již mnoho let. Spolupracujeme s Hvězdárnou barona Artura Krause v Pardubicích – Petrem Komárkem, s Českou astronomickou společností, s astrofotografem Petrem Horálkem, a nyní jsme do hvězdného kroužku přibrali Pavla Gabzdyla. V letošním roce pořádáme další ročník fotografické soutěže, tentokrát na téma „Neklidné nebe“. Mimochodem, téma vymyslel právě Pavel Gabzdyl. Takže se těším, až se v Mokrém na podzim opět sejdeme při vyhodnocení neobyčejných snímků, které nám neklidné nebe může nabídnout.

PŘEDPLATNÉ ČASOPISU ČECHOAUSTRALAN - \$40

Šeky nebo peněžní příkazy - Money orders na účet CECHOAUSTRALAN zasílejte na adresu redakce ČECHOAUSTRALAN P. O. Box 1008, Hawksburn, VIC 3142, AUSTRALIA

Můžete platit i elektronicky bankovním převodem:-

Bankovní spojení: EisBlue Holdings Pty Ltd, CECHOAUSTRALAN ACCOUNT -

Account #: 813753720

National Australia Bank - BSB: 083-004, 330 Collins Street, Melbourne 3000, Australia

The Power of Electricity - Pavel Gabzdyl

Za toskánskou romantikou, australskou přírodou a více než sedmdesáti ostrovy včetně Velkého korálového útesu jezdí do **Airlie Beach** obdivovatelé tropického Queenslandu až z dalekých Čech. Pro Čechoaustralana je ráj Korálového moře přece jen trochu blíž.

Proč nenavštívit **Toscana Village Resort**, který zde nabízí komfortní ubytování v pěkně zařízených apartmánech za příznivé ceny. Ideální pro páry i pro rodiny s dětmi - v prostředí terasovitých zahrad najdete čtyři rozdílně řešené bazény, k moři a oblíbené laguně máte jen pár kroků, desetiminutová procházka vás zavede do populárního letoviska s veškerou občanskou vybaveností, restauracemi a nákupním centrem. Hosté oceňují zejména soukromí, klid a pocit domova od domova.

Kontaktujte manažerku Toscany na (07) 4946 4455 nebo na emailu info@toscanaresort.com a žádejte rezervaci apartmánu 24 s nejkrásnějším výhledem z vlastní terasy na malebnou pevninu s bujnou florou, městečko, marinu, jachty, azurové moře a ostrovy Whitsundays.

AIRLIE BEACH - TOSCANA

Jsme na Facebook, přidejte se k nám -
<https://www.facebook.com/Cechoaustralan>

www.cechoaustralan.com

Klikněte na Like

Malý ostrov pouhých 120 kilometrů jihovýchodně od Melbourne nabízí nádherné pláže jak na otevřeném moři tak v klidném zálivu. Většinou bývají celé jen vaše - s úchvatnou scénérií vyzývající k meditacím nad zázrakem naší planety.

Phillip Island

fotografie na titulní a zadní straně - Barbara Semenov

Redakce ČECHOAUSTRALAN - Barbara Semenov
P. O. Box 1008, Hawksburn - Melbourne, VIC 3142, Australia
email adresa - bsemenov@cechoaustralan.com

ČECHOAUSTRALAN © — NEZÁVISLÝ CELOAUSTRALSKÝ KRAJANSKÝ LIST

If undelivered return to:
P. O. Box 1008
Hawksburn 3142
AUSTRALIA

Print Post Approved
Publication Number:
100019790

